

MH3 1694

VILVAKOK LÁGA

1992. MÁJUS

TARTALOM

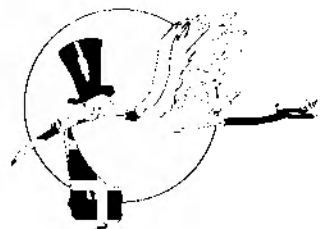
Köszöntő Anyák Napjára és a Gyermecknapra	3
Bartha Zsuzsanna: Országos Küldöttközgyűlés 1992.	3
Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	8
Helyesbítés	10
Rab Zsuzsa: Világ világa	11
Lak István: Tapintható tárlat a Kiscelli Múzeumban	16
Dr. Papp László Tivadar: Az elsődleges ellátás szerepe a vakság megelőzésében	18
Megyei Hírek:	
1. Kerekes Mária: Alakítsunk klubot	21
2. Szonda Klára jelenti Hajdú-Bihar megyéből	22
Pályázati felhívások	23
Sajtófigyelő. Szathmári Gabriella:	
A szemsebészet sikeres évtizede	24
Dr. Orliczki János: Jogszabály-változásokról	26
A VKKSZ és a VKI Híradója	27
Közlemény	27
Szemelvények nemzetközi vakügyi folyóiratokból:	
Wolfgang Wagner: Küzdelem a fejfájás ellen	28
Horoszkóp	31
Tavaszi évforduló:	
Így élt Kőrösi Csoma Sándor (I. rész)	32
Zenei rovat. Németh Tamás:	
Zenei nagyhét a magyar vakok életében	35
Hirdetések	37

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Szerkesztőségi munkatársak: Kas László olvasószerkesztő, Lak István szakmai szerkesztő. Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47. Telefon: 1-210-440/14 mellék. ISSN: 0209-6765. Előfizethető a megyei szervezeteknél: egész évre 120 Ft-ért (a tárgyévet megelőző év november 30-ig), félévre 60 Ft-ért (a tárgyév II. féléve előtti május 15-ig).

Fájdalmas anya és gyermeke
Michelangelo Pieta-ja

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük az édesanyákat és a gyermekeket az Anyák Napja és a Gyermeknap alkalmából. (a szerkesztőség)

Csatlós Ildikó:

Gyermeked

*Melengeted? — lángod tépi!
Dédelgeted? — szikrád kéri!
De mikor élted hunyó parázs,
Új tüzet kapsz tőle, meglásd.*

Bartha Zsuzsanna

Országos Küldöttközgyűlés 1992

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Küldöttközgyűlésére 1992. március 21-én került sor. Ebben az összetételben a választási ciklus utolsó összejövele volt.

Kuminka Györgyné elnök megnyitójában köszöntötte a küldötteket és a jelenlévő vendégeket: Czimmer László urat, a Fővárosi Főpolgármesteri Hivatal Oktatásügyi Osztályának vezető helyettesét; Dr. Józsné dr. Pápai Ilonát, a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolájának igazgatónőjét, Bors Lajosnét,

a budapesti Vakok Állami Intézetének igazgatónőjét, Helesfai Katalint, a Vakok Általános Iskolájának igazgatónőjét és Jankó Brezovay Pálnét, a budapesti Gyengénlátók Általános Iskolájának igazgatónőjét. Sajnálatos, hogy a Népjóléti Minisztériumból senki sem képviseltette magát a küldöttközgyűlésen, annak ellenére, hogy meghívtuk őket.

A tanácskozás megnyitásakor a 122 küldöttből 91 fő volt jelen, ami azt jelentette, hogy határozatképesek vagyunk.

4

Az alábbi napirendek kerültek megvitatásra:

1 Az Országos Elnökség munkájáról előzetesen írásban megküldött beszámoló szóbeli kiegészítése: Erhartné dr. Molnár Katalin —főtitkár.

Ezt követte a vendégek hozzászólása.

2 Az Országos Jelölő Bizottság megválasztása.

3 Hozzászólások, javaslatok.

4 Az Ellenőrző és a Fegyelmi Bizottságok jelentései.

A főtitkár szóbeli kiegészítőjében a következő fontos tudnivalókat ismertette:

A nehéz gazdasági körülmények ellenére az idei évet jóvalta nyugodtabb körülmények között kezdhette meg szövetségünk. Sikerült elérni, hogy költségvetési támogatásunkat a parlament költségvetési törvény keretében tárgyalta. Feltétlenül elismerést érdemel országgyűlési képviselőnk, dr. Szigeti György úr érdekvédelmi tevékenysége a kivívott eredményt illetően. A jövőben sem szabad, hogy működésünk pályázat függvénye legyen.

Örömmel tapasztalhattuk, hogy befejeződött a székház mindkét épületrészének teljes kifestése. A költségek megtakarítása érdekében ipari tanulókkal végeztettük a munkákat. Igaz, hogy így elhúzódott a felújítás, de jelentősebb összegeket spórolhattunk meg. A nagy kultúrteremben és a folyosón megtörtént a már-már „életveszélyes” ablakok cseréje. Égetően fontos tennivaló még a lépcső rendbetétele az első épületben, valamint a hangoskönyvtár polcrendszerének átalakítása.

Már többször és több helyütt elmondtuk, hogy a saját érdekeinket, gondjainkat mi magunk szeretnénk képviselni az illetékes szervezetek előtt. Ennek érdekében felvettük a kapcsolatot a Humánpolitikai Kabinettel is, amely a Miniszterelnöki Hivatal mellett működik. Tagjai vagyunk annak a Szociális Tanácsnak, ami a Népjóléti Minisztérium mellett tevékenykedik. Bár ezzel az intézménnyel sok gond van, a lehetőségekhez mérten itt is megpróbáljuk érvényesíteni saját érdekeinket.

Részt vettünk a fővárosban megrendezésre került Kisebbségi Emberi Jogok Konferencián. Ezen a konferencián egy sikeres előadást tartottunk.

A Vakok Állami Intézetében folytatott vizsgálat befejeződött. A kinevezett miniszteri biztos, dr. Csocsán Lászlóné megbízatása 1991. december 31-én lejárt. Sajnálattal kell megjegyezni, hogy a Népjóléti Minisztériummal nagyon nehéz tárgyalási szinten előrébb jutni. A miniszteri biztos a szövetséggel együtt írásban megküldte javaslatait többféle megoldásra a VAI jövőjét illetően. A jelen helyzet megoldására használható gondolat a következő: Az intézetről Rehabilitációs Központ néven leválna a kollégium, a VERCS és a Pályaalkalmassági Csoport. A Rehabilitációs Központ a szövetség irányítása alá kerülne, az intézet többi része pedig egyben maradna. Ugyanakkor mindkét részt az úgynevezett Szakmai Tanácsadó Kollégium ellenőrizné, amit a Népjóléti Minisztérium és a MVGYOSZ közösen hozna létre.

Örömmel szólt arról a főtitkár, hogy a megyei szervezeteknél komoly klubélet folyik.

A szövetség erőfeszítéseket tesz, hogy új foglalkoztatási területként számítógépes munkaköröket szerezzen meg. Ugyanakkor „minőségibb” telefonkezelőket is kell képezni, akik nyelveket beszélnek. Több megyei szervezetnél beindultak a különféle nyelvtanfolyamok.

Az árueledásban jelentősen növekedett a forgalom, ami az áruk választékának bővüléséből fakad. A szövetség a beszerzett árukat egy fillérrel sem adja drágábban, sőt nem egy termék esetén dotálja az árat annak érdekében, hogy a sorstársak megvásárolhassák azokat.

Fontos tennivaló a sportmozgalom támogatása. Még az is eredmény, ha csak jó turista csoportok alakulnak a megyéknél. Az utánpótlás terén igen sok a probléma. Szeretnénk a szövetségben belül egy kondicionáló termet kialakítani, amely a későbbi masszörképzésben is hasznos lenne.

A szóbeli kiegészítő után a meghívott vendégek kértek szót. Mindegyikük elmondta, hogy igen jó kapcsolatot építettek ki a MVGYOSZ-el. Az iskolák esetében a szövetség súlyánál, erkölcsi jelentőségénél fogva igen sokat segít a bürokrácia útvesztőiben való eligazodásban, az egyes jogok kiharcolásában. Dr. Józsné örömmel tájékoztatta az egybegyűlteket arról, hogy 20 éves a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolája. Az eddigienél is nagyobb propagandát szeretnének kifejteni a nyolc megyét felölelő körzet gyengénlátó gyermekei érdekében. Ebben feltétlenül számítanak a szövetségnek a tömegtájékoztatással kialakított jó kapcsolataira. A budapesti Gyengénlátók Általános Iskolája nevében Jankó—Brezovay Pálné igazgatónő fel-

ajánlotta, hogy mind tárgyi, mind személyi állományával örömmel támogatja a létrehozandó új Ipari Szakiskolát.

Ez az intézmény alapvető fontosságú a gyengénlátó gyermekek számára is. Czimmer László, a Főpolgármesteri Hivatal Oktatási Osztályának vezető helyettese ugyancsak támogatásáról biztosította a speciális oktatást igénylő gyermekek intézményeit. Helesfai Katalin, a Vakok Általános Iskolájának igazgatónője büszkén említette, hogy az idén lesz öt esztendő a Szól a szív Alapítvány. Ennek tiszteletére egy egész napos rendezvényt tartanak.

A vendégek hozzászólását követően a főtktár emlékérmeket adott át Békés, Budapest és Pest, valamint Tolna megyéknek, amelyek a „Hogy súlya legyen a szónak.” országos műveltségi játék elődöntőinek megrendezésében vették ki részüket. Ugyancsak emlékéremmel jutalmazta a két szervezőt, Baranyiné Miks Máriát és Rózsa Dezsőt.

Következett a második napirendi pont, az Országos Jelölő Bizottság megválasztása. Az Alapszabályunkat kiegészítő választási szabályzat értelmében a választó küldöttközgyűlés előkészítése érdekében a küldöttközgyűlés egy évvel a választás előtt öt- illetve héttagú jelölő bizottságot választ, mely négy hónappal a választógyűlést megelőzően kezdi meg munkáját. Egy hónapon belül alakítja ki véleményét és javaslatait kilencven nappal a választást megelőzően kell a tagság tudomására hoznia. A küldöttek elfogadták az Országos Elnökség azon javaslatát, hogy a jelölő bizottság héttagú legyen és hogy nyílt szavazással kerüljenek

6

megválasztásra. A szavazás eredménye a következő:

1 Görgényi Miklós (Baranya megye) —

86 szavazattal,

2 Rózsa Dezső (Hajdú—Bihar megye) — 80 szavazattal,

3 Péczka János (Budapest) — 79 szavazattal,

4 Csik Lajos (Somogy megye) — 78 szavazattal,

5 Farkas Mátyás (Csongrád megye) — 76 szavazattal,

6 Borbély Lajos (Budapest) — 76 szavazattal,

7 Várvolgyi János (Komárom—Esztergom megye) — 70 szavazattal,

Póttag: Buda Mária (Budapest) — 57 szavazattal.

Az Országos Jelölő Bizottság elnökének a bizottság tagjai Péczka Jánost választották meg.

Az ebédszünet után a hozzászólások következtek. A hozzászólók mindegyike elismeréssel szólt arról, hogy a beszámoló igen alapos, minden részletre kiterjedő. Dícsérettel illették azt is, hogy a küldöttek legalább két héttel a küldöttközgyűlés előtt már kézbe vehették az írásos beszámolót. Így elegendő idejük volt az anyag áttanulmányozására.

A küldött tagársak hozzászólásaikban az alábbi témaköröket érintették.

Többen szóltak a hangoskönyvekről. Volt, aki pazarlónak ítéli meg a kazeták készítését, mivel szerintük túl sok az üres járat a szalagok elején és végén. Fontos, hogy jó felolvasók legyenek. Nem szabad elfeledni, hogy a világ minden részébe küldünk hangosköny-

veket, s a minőségre ezért is ügyelnünk kell. A főtítkár a témát illető válaszadáskor elmondta, hogy bizony nehezen találunk megfelelő felolvasókat és a jelenlegi 250—300 Ft/óra felolvasói díj sem nevezhető túl magas összegnek.

Szó esett arról is, hogy a kárptólási jegyeket rokkantak esetén az életkortól függetlenül lehessen életjáradékra váltani. Dr. Szigeti György, mint országgyűlési képviselő, elmondta, hogy erről a kérdéstről már folynak tárgyalások a parlamentben.

Problémaként jelentkezik, hogy a tv előfizetési díjak elengedésénél az egyes postaigazgatóságoknál más-más a gyakorlat. Azt kellene elérni (hangzott az egyik javaslat), hogy a vak személyi járadékot megállapító határozat elegendő legyen az előfizetési díj elengedéséhez az ország minden pontján.

Ismételten felvetődött a vakok személyi járadéka igazságos differenciálásának igénye. A Szociális Törvény az egészségkárosodási járadék bevezetésével mindenképpen szükségessé teszi a fogyatékosok kategóriáinak pontos megállapítását, és ez valószínűleg érinti a látássérülés differenciálását is.

A könyvkijelöléseknél kapjanak nagyobb szerepet az olvasói igények is — hangzott az egyik javaslat.

Németh Tamás küldött felhívta a sorstársak figyelmét, hogy a Homérosz Énekkar tagsága fogyóban van. Feltétlenül szükség lenne a jó hangú tagtársakra annak érdekében, hogy az énekkar továbbra is öregbíthesse a vakügy hírnevét.

A Rádió „Látatlanul” c. műsorát örömmel köszöntötték a küldöttek. Ugyanakkor elhangzott az is, hogy túlzott panaszokkal a vakügyet nem sza-

bad lejártnunk a nyilvánosság előtt.

Az egyik kérdés kapcsán Pinviczki György a „Telefonnal a rászorultakért Alapítvány”-ról szólt. Elmondta, hogy a kuratórium negyedévente ülésezik. Két ülés között gyűlnek össze a kérvények. A megyei titkárok nagyon ügyeljenek arra, hogy a pályázati adatlapok ne kerüljenek hiányosan elküldésre. Különbféle bizonylatokat, pl. jövedelemigazolás, nyugdíjszelvény, kereseti kimutatás stb. kell csatolni. Amennyiben a beszélgetési díjakhoz kérnek hozzájárulást, úgy hat hónap telefonszámlájának másolatát kell mellékelni. Amennyiben pedig a beruházási költséghez szeretnének támogatást kapni, úgy először a kért összeget be kell fizetni. A kuratóriumhoz pedig a befizetett csekk másolatát kell megküldeni a kérvénnyel együtt. Sajnos, mindenki nem kaphat pozitív elbírálást, mert kevés a szétosztható összeg.

Javaslat hangozott el arra is, hogy a Braille-nyomda a már átadott új, korszerű nyomdatechnikával egyre több, hasznos (pl. a magyar nyelv értelmező kéziszótára) pontírású kiadványt, könyvet és szótárt készítsen. Szükség lenne egy negyedéves kiadványra is, amely tartalmazhatná a könyvtárak gyarapodási jegyzékét.

A küldöttközgyűlés örömmel hallotta, hogy az elmúlt év során a Fegyelmi Bizottságnak nem akadt munkája.

Az Ellenőrző Bizottság 1990-ben végzett vizsgálatot a Braille-könyvtár selejtezéséről. Az erről szóló beszámolót az Országos Küldöttközgyűlés elfogadta. A főtítkár hozzászólásában elmondta, hogy a könyvtár selejtezésével kapcsolatos Ellenőrző Bizottsági javaslatokat az elnökség elfogadta és egy

igen alapos selejtezési szabályzat készült. Sajnos (ismerte el a főtítkár), Tóth Mária könyvtáros anyagi felelősségre vonása elmaradt. Az Ellenőrző Bizottság működési szabályzat-tervezetét a küldöttközgyűlés nem fogadta el. Az anyagot az Országos Elnökség hatáskörébe utalta át azzal, hogy a módosító javaslatok kerüljenek beépítésre.

Az Országos Küldöttközgyűlés az Országos Elnökség munkájáról szóló beszámolót elfogadta és az alábbi határozatokat hozta.

A jövőben az Országos Elnökség és a megyei elnökség ülései nyilvánosak. Az elnököknek ugyanakkor jogukban áll bizonyos témák tárgyalásánál zárt ülést elrendelniük.

Az Országos Elnökség éves munkatervét, az időpontok és a napirendek pontos feltüntetésével a Vakok Világa közli.

A küldöttközgyűlés úgy határozott, hogy a jövőben a Fegyelmi és az Ellenőrző Bizottságok jelentéseiket a küldöttközgyűlést megelőzően írásban kötelesek megküldeni a küldötteknek.

A tanácskozás az elnök zárszavával ért véget.

A MVGYOSZ Országos Elnökségének 1992. évi munkaterve

Május 28.

1. A balatonboglári titkári-adminisztrátori értekezlet értékelése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.
2. A Somogy megyei Szervezet elnökségének beszámolója. Felelős: Forró József.

8

Június 4.

Kerekasztal konferencia a vakok ifjúságisportutánpótlásáról. Felelős: Kuminka Györgyné.

Kuminka Györgyné.

Június 25.

1. A Braille-Érdemérem Bizottság javaslatainak megtárgyalása. Felelős: Pinviczki György.
2. Az 1992. évi megyei közgyűlések és küldöttközgyűlések előkészítése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.
3. Tájékoztató a Speciális Szakiskola szervezéséről. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

Augusztus 27.

1. Beszámoló a MVGYOSZ első félévének gazdálkodásáról. Felelős: Bódis Károlyné.
2. A Fehérbot Napi ünnepségek előkészítése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.
3. A Vas megyei Szervezet elnökségének beszámolója. Felelős: dr. Szabó Károly.

Szeptember 24.

1. Reformkonceptiók a gyengénlátók oktatásában. Felelős: Kuminka Györgyné. Előadók: Jankó—Brezovay Pálné, Dr. Józsné dr. Pápai Ilna.

Október 29.

1. Reformkonceptiók a vak gyermekek oktatásában. Felelős: Kuminka Györgyné. Előadók: Helesfai Katalin, Fehér Anna, dr. Sebestyén Ibolya.

November 26.

1. Az 1992. évi megyei közgyűlések, küldöttközgyűlések értékelése. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

2. Az országos választások előkészítése. Felelős: Kuminka Györgyné.
3. Az 1992. évi üdültetés értékelése. Felelős: dr. Szőke László.

December 17.

1. Az 1993. évi elnökségi munkaterv előkészítése. Felelős: Kuminka Györgyné.
2. Az Országos Elnökség bizottságai jelentéseinek megtárgyalása. Felelős: Kuminka Györgyné.
3. Tájékoztató a szövetség Braille-nyomdájának munkájáról. Felelős: Erhartné dr. Molnár Katalin.

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás

A MVGYOSZ Országos Elnöksége 1992. március 26-án tartotta ülését. Igazoltan hiányoztak: Csengeri József és dr. Szigeti György.

Kuminka Györgyné elnök először a tanácskozás vendégét, Podráczky Zsuzsát, a Magyar Rádió vezető szerkesztőjét, a „Látatlanul” c. műsor készítőjét köszöntötte. Az elnökségi tagok rövid bemutatkozása után mindenki egyhangúlag örömmel köszöntötte a műsor megszületését. A szerkesztőnő elmondta, hogy szeretne az Országos Elnökséggel szorosan együttműködni a műsor minél érdekesebbé, színvonalasabbá tétele érdekében. Nyitott műsor szeretne lenni, ahová bárki fordulhat problémáival, kérdéseivel. Az elnökség tagjai részéről elhangzott az a kérés, hogy arra is ügyelni kell, hogy a vakügy ne járatodjon le. Emellett az is fontos, hogy a társadalom ne érezzen bennünket „túl soknak” ezzel a rendszeres adással, vagyis nem szabad, hogy állandóan a panaszainkat mondjuk.

A műsornak azt a célt kell szolgálnia,

hogy a társadalomba történő integrálódásunk zökkenőmentes lehessen, és a látó társadalom jóindulattal viseltesen örömeink és nehézségeink láttán.

Az első napirendi pontban tájékoztató hangzott el a Vakvezető Kutyaképző Iskola (VKI) munkájáról. Az előadó Cserna Sándor hivatalvezető helyettes volt.

Beszámolójából az alábbi fontos tudnivalókat szeretném kiemelni.

1991-ben 21 kutya került kiadásra. Ebből 18 vakvezető, 3 jelző kutyaként. Az 1990. évhez képest 5,8 %-al növekedtek a költségek.

Az 1991. évben a kiadások összege: 2 160 000 forint volt, a bevétel 450 ezer forint. Exportra ment egy kutya, melynek bevétele 300 000 forint volt.

Beindult a kutyanvelési program. Jelenleg 17 kutya van nevelésre kiadva.

1991-ben egy vakvezető kutya kiképzésének költsége valamivel több, mint 100 ezer forint volt.

1992-re a VKI előirányzott költségvetése 3 195 000 forint. Az idei évben 24 kutyát terveznek kiadni. Előnyben részesítik azokat a már régóta vakvezető kutyával közlekedőket, akiknek a kutyáik kiöregedtek.

Érdemes megemlíteni, hogy két előnyös szerződést is kötött a VKI. Az egyiket az ebtenyésztőkkel, akik a saját szaporulat egy részét (a hím kutyákat) átveszik, s cserébe megfelelő szuka kutyákat biztosítanak az iskola céljaira. A másik szerződést egy állatorvossal kötötték, aki az iskola területén folytathatja orvosi praxisát, melynek fejében ingyenesen ellátja az iskola kutyáit.

Az iskolán öt dolgozó, egy takarító és egy polgári szolgálatos dolgozik. A pol-

gári szolgálatos alkalmazása lehetővé tette az ügyeleti díjak leépítését.

Továbbra is igénybe vehető az iskolán a kutyapanzió. A vak embereknek napi 40 forint ellenében biztosítják a kutya teljes ellátását. A tavalyi évben már meghírdették a VKI területén való üdülési lehetőséget. Sajnos ez az akció nem járt sikerrel. Az idei évben ismét élni lehet ezzel a kedvező üdülési lehetőséggel. (A felhívást már olvashatták lapunkban).

Elhangzott még az is, hogy a VKI, a szövetség és a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakosztálya (VKKSZ) vezetősége között igen jó a kapcsolat. 1992. június 6-ra terveznek egy közös programot az iskola területén, ahová mindenkit szeretettel várnak.

A tájékoztató után hozzászólások következtek. Elmondták, hogy komoly dicséret illeti a hivatalvezető helyettést, hogy ilyen jó a kapcsolat a VKKSZ-el. Felhívták a figyelmet arra, hogy a vakvezető kutyák odaítélésénél nagyon körültekintően járjanak el. Reális legyen az igénylők tájékoztatása. Tisztában legyenek azzal, hogy a kutyával felelősség és gond is jár.

A második napirend előadói a főtitkár és az elnök voltak. A március 21-i Országos Küldöttközgyűlés munkáját értékelték.

A Küldöttközgyűlés igen alaposan és időben lett előkészítve. Az elnökség beszámolóját a küldöttek legalább három héttel a Küldöttközgyűlés előtt megkapták, s így kellő idejük volt annak áttanulmányozására.

A beszámolóról a küldöttek hozzászólásai elismeréssel szóltak. Részletes,

10

mindenre kiterjedő volt.

Az Országos Küldöttközgyűlés határozata értelmében az Országos Elnökség ülései,

illetve a megyei elnökségek ülései is, nyilvánosak lesznek a jövőben. Ennek a határozatnak úgy kíván eleget tenni az elnökség, hogy az ülések éves munkarendjét, a napirendekkel együtt a Vakok Világa hasábjain közlésezi. (Lásd. a következő számban).

Bárki részt vehet az üléseken, de tanácskozási jog nélkül. Egy-egy kérdés megvitatásánál az elnöknek jogában áll zárt ülést elrendelni.

A harmadik napirendi pont az 1992. évi üdültetések előkészítésével foglalkozott. A téma előadója Dr. Szőke László, az Üdültetési Bizottság vezetője volt. Meghívottként jelen volt Elekesné Horváth Márta, a Rehabilitációs Osztály vezetője.

Végezetül a bejelentések következtek:

- ☞ A MVGYOSZ 40-40 ezer forinttal támogatja a Vakok Általános Iskolája és a budapesti Gyengénlátók Általános Iskolája tanulóinak üdültetését. (A támogatást az elnökség egyhangúlag megszavazta).
- ☞ Az 1992. április 12-15-e között Prágában megrendezésre kerülő Rokkantak Konferenciáján nem veszünk részt.
- ☞ 1992. március 27-én részt veszünk egy a társadalmi szervezetek költségvetését érintő tanácskozáson.
- ☞ Belorussziából viszontlátogatáson járt nálunk egy küldöttség.
- ☞ A Németországban megrendezésre kerülő „Értelmiségi Konferenciára” dr. Hohl Józsefet hívták meg Magyarországról, ahol előadást tart.

Az ülés az elnöki zárszóval ért véget.

H E L Y E S B Ő T É S

Lapunk f. évi 3-ik pontírasos számában, valamint a márciusi sík kiadványban a szociális intézményekben (otthonok, intézetek) fizetendő térítési díjakról szóló kormányrendeletet ismertettük.

Ebben a szociális intézetben fizetendő térítési díj alapja 2570 forintban lett meghatározva. Ez az összeg ér-

vényét veszítette: 4350 forintra módosul.

Ugyanezen számunkban dr. Kerényi Zsuzsa „Jogok és juttatások” c. írásában azon bekezdés, mely a cukorbetegnek 2000 forintos kedvezményéről szól, helyesen így hangzik:

„Betegek és orvosok előtt általánosan ismert az a nagyon fontos rendelet, mely a cukorbetegnek 2000 Ft/hó kedvezményt biztosít. Ez az összjövedelemből vonható le az adóalap megállapításakor.” (1991. XC. törvény 34 §. I. bek. C pont)

Rab Zsuzsa írása elé...

Pár évvel ezelőtt a Magyar-Örmény Baráti Társaság rendezvényén találkoztam először személyesen a magyar irodalom és a műfordítás jeles személyiségével. Nevével egyetemi éveim során bőségesen volt alkalmam találkozni, hiszen az orosz irodalom legkiemelkedőbb alkotóit az ő műfordításában olvashattuk el magyar nyelven.

Nemrégiben személyes felkérésre az alábbiakban leközlésre kerülő írását küldte meg a Vakok Világának. A cikk 1979-ben jelent meg az Élet és Irodalomban. Nekünk és „rólunk” szól.

Ajánlom mindannyiuk szíves figyelmébe.

Végezetül pedig néhány életrajzi adattal szeretném megismertetni Önöket.

Költő, műfordító, újságíró. 1926-ban született Pápán. A Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett magyar-orosz szakos tanári diplomát. Orosz és német nyelvből fordít. Munkássága elismeréséért 1963-ban és 1973-ban József Attila-díjat kapott, 1972-ben pedig a Gorkij irodalmi díjat vehette át. (a szerkesztő)

RAB ZSUZSA:
VILÁG VILÁGA

A magyar nyelv, részint a szó régieségében találva szépséget, másrészt

vélt tapintatból, máig is gyakran nevezi a vakot világtalannak. Elgondolkozhatunk itt a világ szó kettős értelmén, még játszhatunk is a variációkkal. Én a címben a nagyvilág világosságára gondoltam, amely beragyog egy nemlátó ember fizikai sötétségébe.

A nyár végén ismeretlen férfi hívott fel telefonon. A rádióban elhangzott Cvetajeva-versek érdekelték, az orosz költőnő mibenlétét tudakolta. Aki Marina Cvetajeváról kérdezősködik, annak nem akármilyen irodalmi ízlése van. Persze hogy szívesen válaszoltam. A beszélgetés hosszúra nyúlt. Majdnem csak a végén derült ki: aki hívott, nem lát.

Nemsokára felkerestem Farkashalmi Gyulát és feleségét Ágneszt zuglói toronyházbeli kis lakásukban. Alacsony, törekeny, finomvonalú, korán öszülő látó asszony nyitott ajtót. Aztán kezet szorítottam Gyulával. Kicsit feljebb tartotta a fejét, mint hozzám illett volna. Később kiderült: a hangom után ítélve magasabbnak hitt.

Tudom, nekem itt most „építkezni” kellene. Szerkesztem, összefogom, a kicsiből kibontanom a nagyobbat, egyre tágítani a horizontot. Nem tudom, mennyire sikerül.

Mert amint leültünk, áradtak a kérdések, a válaszok, tele kitérőkkel, felhúzott zsilipekkel, sodortak magukkal mindent: fákat, csónakszilánkokat, eleven madarakat.

Most előre kell ugranom egy kicsit. Második találkozásunk és több telefon után a feleség, Ágnes hosszú levele várt.

Lehetetlen nem idéznem belőle.

12

„Egy kis lelkiismeretfurdalásom van, amiért legutóbb olyan sokáig maradásra készítettük azáltal,

hogy valósággal elárasztottuk életünk, illetve Gyuszi sorsának, gondolatainak, problémáinak folyamával. Az embernek sokszor elég egy apró kis szikra, hogy lánggra lobbantsa az emlékezés hol kellemes, hol keserű áradását... Igazad volt, amikor azt mondtad, hogy Gyuszi nyílt és őszinte ember. Ez valóban így van, de abban tévedtél, hogy kitárulkozó lenne. Nem is emlékszem a mostanihoz hasonló esetre. Olyan apró kis élményeit is elmesélte például, amiket én is most hallottam először...”

Most mégis megpróbálom valahogy mederbe terelni a „folyamot”. Ott, ahol a legkeskenyebb a meder: az eredetnél. A gyerekkornál.

Gyula 1941-ben született Szegeden, szegény családban. Édesapja (nemlátóként) kocsmákban hegedült. Később kosárfonó lett, 1956-ban ő alapította a Vakok Háziipari Kosárfonó Szövetkezetét.

Édesanyja gyengélnél volt (szemíegrsorvadásos) de nem teljesen vak. Gyulának 13 éves koráig volt némi látása. Igaz; gyenge és egyre romlott. Erős színeket, éles fényeket látott, árnyalatokat nem. Színemlékei máig is megmaradtak. De ha például azt hallja: drapp, vagy szürke, nem tud mit kezdeni a szavakkal.

Azt, hogy a látásával baj van, játszadozó gyermekkorában nemigen érzékelte. Később derült csak ki, még az is-

kola előtt. Nála egy évvel idősebb kislánypajtása tanítgatta betűvetésre, késztette elő az iskolára; az ő türelmetlenségéből kezdte gyanítani Gyula, hogy nem olyan, mint a többi gyerek. Akkor kezdték mondogatni szülei a rejtélyes mondatot: „intézetbe kell adni”.

Így került két évvel a háború befejezése után a budapesti Ajtósi-Dürer sorra, a Vakok Általános Iskolájába és Nevelőotthonába.

Az első (előkészítő) osztályban írást-olvasást nem tanítottak. A másodikban a rendkívül körülményes Klein—írással kezdtek ismerkedni. Utána az azóta is használt Braille-írással, a pontírással.

Gyula ezután elvégezte a kilencosztályos iskolát — 1957-ben —, ahol többek között kefekötést, kosárfonást, falmegmunkálást, zenét, gépírást tanítottak.

De közben nagy és meghatározó esemény történt életében. 1954-ben szemműtétet hajtottak végre rajta a Mária utcai szemészeti klinikán. Mindkét szemét operálták. Az eredményt (sajnos) tudjuk. Mégis: az a kórházban töltött két és fél hónap, a felnőttek társasága új és végletes mederbe terelte életét.

Lelkesen, meghatottan és meghatóan beszél erről az időről, nem fogy ki a szóból.

Mert a felnőttek nem abból az egyetlen (korlátozott) világból gyűltek ott össze, amelyet Gyula addig ismert. Ott nem voltak osztály- és nemzedékbeli korlátok. Hiszen a betegek között sok látó is volt; számtalan sors, életkor, életút, belső világ rétegződött egy-

másra, mint általában egy kórház Ararát hegyén. Ő gyermeki bizalommal közeledett a felnőttekhez, s azok látva mélyről fakadó érdeklődését, szívükbe fogadták. A kórházban második apát is választott magának, Bán János pécsi zeneakadémiai tanárt, aki több nyugati nyelvet beszélt, s még törökül, arabul is tudott.

Gyula gyermekkorában folyton a rádiót csavargatta, különböző nyelvű álmásokat fogott, még valami halandzsá-nyelvet is gyártott barátjával. Lelkesítette, vonzotta a különböző nyelvek zenéje. S most idejött közelébe az élő egyetem, az áhítattal emlegetett nagyszívű ember Bán János személyében. Még a Miatyánkot is megtanulta tőle akkor arabul, máig is tudja, végigmondja, jónéhány arab közmondással együtt.

Így találta meg Gyula az első szalmazálat, amelybe kapaszkodva eljutott (*hol testben, hol lélekben—szellemben*) a világ legtávolabbi tájaira. A sokfelé ágazó utat nem könnyű követni. De próbáljuk meg.

Gyermekkorában élt a szomszédjukban egy bizonyos Kató néni, aki tudott eszperantóul. Gyula bámulta a tudományát, ízlelgette a nyelv zamatát. Megszerezte dr. Bánó Miklós pontírásos eszperantó nyelvkönyvét. Nyári szünetben ezzel kezdte — szó szerint — tapogatózását a világ felé. A kórházi napok után fogott neki komolyabban. 1956 nyarán már folyékonyan olvasott eszperantó nyelven. A következő évben a Lengyel Vakok Szövetsége egyhónapos üdülésre hívott meg öt magyar fiút és öt lányt. Gyula köztük volt. Ott barátkozott össze egy lengyel esz-

perantista fiúval.

Akkor már oroszul is tudott — Potapova pontírásos nyelvkönyvéből tanult. Eleinte oroszul értette meg magát a lengyelekkel. De nem sokkal a lengyelországban töltött egy hónap után már megírta első cikkét eszperantó nyelven ottani élményeiről.

Ahogy tágult és fényesedett Gyula világa — világ világa —, úgy tikkadt a torka egyre jobban a tudás éltető vize után. Hosszú volna leírni azt a bonyolult utat, hogyan fonódott egyik nyelv a másikba, hogyan húzta maga után az egyik szomszúság a másikat, hogyan tanult meg Gyula spanyolul, oroszul, franciául, németül, olaszul. Indított már német és eszperantó tanfolyamot. A kurzusok elhaltak, a hallgatók lemorzsolódtak. Gyulában maradt a szétoztás, az adakozás vágya. A könyveiről külön és hosszan kellene írnom, ha a keretek engednék. A kis lakás egyik szűk szobája a könyvtár. Itt most ne a magunk könyvespolcaira gondoljunk. A pontírásos könyvek ötször—tízszer annyi helyet foglalnak el, mint a mieink. Ozsegov orosz értelmező szótára például harminchat vaskos kötet. A német—francia szótár tizennyolc. És egy-egy kötet legalább háromszor olyan vastag, mint a mi szótáraink.

Hogyan szerzi be szűkös havi jövedelméből ezeket a köteteket? Sokat kap ingyen, másokat csereképpen, megint másokat külföldi könyvtárak kölcsönzik neki. Rendszeresen kap például egy nyelveket tanuló sorstársaknak kiadott háromnyelvű, holland

14

kiadású folyóiratot, amely a legváltozatosabb témákról tájékoztatja a nemlátókat. Kap könyveket és folyóiratokat Dél-Amerikából, Kanadából, Vietnamból, Japánból, Indonéziából, Indiából az orosz nyelvterületekről, Németországból, Olasz- és Franciaországból, Belgiumból...

...Utaztak is. Még a múzeumokat is végigjárták. Voltak Lipcsében, Madridban, a Kaukázusban, Dániában. Spanyolországban 160 kötetnyi értékű könyvgyűjteményt kapott Gyula ajándékba a pontírástól könyvek nyomdájában, pusztán azért, mert beszélt a nyelvet. A múzeumokban Ágnes volt a szem, Gyula a megérezés, a tapintóérzék. Bár voltak helyek, ahol rászóltak, ha valamit megtapintott. De jó emlékei fűződnek például a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumhoz. Ott egy idős teremőr egyenként kezébe adta a tárgyakat, apróra elmagyarázva neki rendeltetésüket. Gyula máig is a tenyerében érzi-örzi őket.

Az érzékek kapcsolódásáról beszélgetünk. Mi pótolja neki a látást? Milyen asszociációk, érzék—összefonódások segítik kiteljesedni világát? Milyen képzetársításai vannak például bizonyos hangokhoz? Mert sok embernek színekkel társulnak a hangok. Hát neki? Szagokkal. Milyen szagú az én hangom? Terpentinszagú. Miért éppen az? Szereti a terpentinszagot. Erős, tiszta illat. Háborús gyermekkorában, talán fertőtlenítőszerként terpentines rongyot kötöttek a nyakára. Szerette a szagát.

Még a hangokról. Gyerekkorában énekelgetett neki a nagymama. Voltak

hideg és meleg dallamok. Most már tudja, hogy a dūr dallamot hidegnek érezte, a mollt pedig melegnek. Akkor csak azt mondta: „Most a meleget énekelje, most pedig a hideget.” Álmai vannak-e? És hogyan jelennek meg, hiszen a mi számunkra az álom: kép, szín, fény. Gyula néha nagyapja hangját álmodja. Vannak aztán vizuális álmai is, olyan fokon, amelyen még látó korából fény-, alak- és színemlékei maradtak. És vannak visszatérő, szorongásos álmai is. Azt álmodja, hogy eltévedt. Párszor megesett vele, hogy — bár biztonsággal közlekedik egyedül is — szórakozottságból előbb vagy később szállt le a villamosról. Süket, elenséges, idegen világ hurkolta körül. Úgy érezte, kiszolgáltatott, minden rossz megtörténhet vele. Ez kísérti néha álmában.

Megint Ágnes leveléből kell idéznem, s amikor újra végigolvasom, Vinokurov egyik verse jut eszembe, a Felleség című:

*Egyenes úton gördül életem.
Hogy innom adjon, felkel egyszál ingben
az asszony, aki örök—egy velem
kétségeimben és félelmeimben.
A sötétben is meglel a pohár.
Aluszom tovább. Takaróm összedűlve
a földre csügg. S szólítom újra már
Csak őt. S mezítláb felkel értem újra.
Kíáltok. De már álom nehezül
reám, új álom—szálak lebegőben...
Ő tud rólam mindent, Ő egyedül.
Ki rám kíváncsi, kérdje Őt felőlem...*

Tehát Ágnes: "Néha eltöprengek és ilyenkor az élet groteszk fintorával ér-

zem, hogy ilyen adottságokkal egy ember vak... Egy kicsit olyan, mint egy polihisztor, persze csak amatőr szinten. Mindezek belülről jövő igények, amelyek teljesen önzetlenek, mert miután birtokába jutott bizonyos tudásnak, mindig azon volt, hogy társai segítségére is felhasználja. Nála soha nem az a fontos, hogy valamilyen munkáért mennyi pénz jár, hanem az, hogy tudott-e használni vele másoknak. Ha nem lenne az a parancsoló szükség, hogy az élethez pénz is kell, ő hajlandó lenne teljesen ingyen is munkálkodni csak azért, hogy használhasson embertársainak. Természetesen ezt számos esetben meg is tette és valószínűleg a jövőben sem tesz másként. De bizonyos korlátok meglehetősen szűkre szabják a cselekvés lehetőségeit..." Világ világa. Példázatok gyönyörű sora. Az egyik arról, hogy látók és nemlátókegyégbolt alatt élnek.

Nemrég villamoson utazott a feleségével. Ott egy asszony franciául próbált az utazóközönségtől érdeklődni, merre van a Margitsziget. Gyula boldogan felfigyelt, segítségére sietett. Honnan jöttek? Párizsból? De nyilván délf-ranciák, olyasféle a kiejtésük. Nem, mexikóiak. Gyula átváltott spanyolra. Az estét együtt töltötték a mexikói házaspárral és barátnőjükkel. Ott ültek öten a kis lakásban. Spanyolul folyt a szó. Irodalmi érdeklődésű, jó ízlésű emberek voltak. Azóta is küldik Gyulának a könyveket, eddig huszonnyolc pontírású kötetet ajándékoztak neki.

Nemrég az isztriai tengerpart sómarta szikláin üldögélve arra gondoltam; micsoda szörnyű tréfája a sorsnak, hogy ilyen érzékenységű, belső látá-

sú, minden árnyalatra fogékony ember nem láthatja például a tenger türkizkék pulzálását, fénytöréseit, a délszaki fenyők fekete—zöldjét, a mészkősziklák törtfehérjét; elmondja-e neki vajon a hangok és illatok bonyolult szövedéke ezt a tájat? Nem mondhatja el. Mégis megvigasztalt egy kissé az a tudat, hogy hiába próbálta őt a sors kirekeszteni magából, ő nem nyugodott bele, nem viszonzta a kirekesztést. Minden megmaradt, sőt kifinomult többi érzékszerve szívja, szomjúhozza, várja magába a világot. A világ világát.

Farkashalmi Gyula jó erőben lévő férfi; azért vonult nyugdíjba — ha már az állam ezt lehetővé tette neki —, hogy nyelvekkel foglalkozhassék, sokrétű tananyagát rendszerezhesse, továbbfejleszthesse. Felmerül a kérdés: kinek, miért, mivégre? Terve van elegendő, több életre való is. Hogy aztán gyakorlatra hogyan tudja váltani, az még csak kérdések formájában merül fel benne. Volt már tolmács a vakok szövetségének kongresszusán a kubaiak mellett. Vezetett nyelvtanfolyamokat. Fordítana is boldogan. Tanítana nyelveket, adna magánórákat. Megint vers jut eszembe, ezúttal a magamé:

*És úgy osztódol millió felé,
hogy egyre több maradsz magadnak.
Ne félj.*

Nem akadna senki, aki segítene önmaga szétesztésében?

(A riport 1979-ben jelent meg az Élet és Irodalomban. Kissé lerövidített változatát adjuk közre). ● ● ●

Lak István:

Tapintható tárlat a Kiscelli Múzeumban

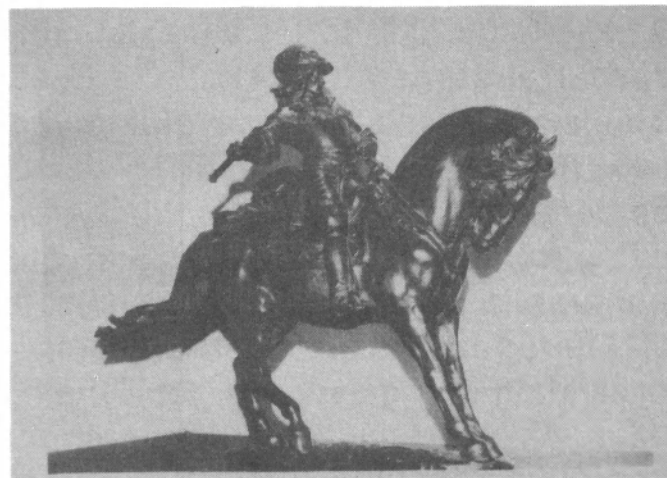
Egy borongós péntek délután, 1992. március 20-án nyílt meg a Budapesti Történeti Múzeum szervezésében hazánkban az első tapintható tárlat. (Kiscelli Múzeum, III. ker. Kiscelli út 108). Ez a kiállítás fővárosunk köztéri szobrai közül 35-nek a kis-mintáját mutatja be. Ez az elsősorban vakoknak és gyengénlátóknak rendezett időszaki bemutató ez év június 14-ig várja a látogatókat, köztük elsősorban a látássérülteket.

Nagyon sokan voltunk a megnyitón; diákok, felnőttek, látók és sorstársak egyaránt. Az üdvözlő szavak után Juhász Judit kormányzóvivő, volt rádióriporter mondott beszédet. Bevezetőjében többek között elhangzott: „*Amikor az ember jó ízlése naponta szenved sérelmeket, igazi ajándék egy jó kiállítás. Amikor az ember naponta szembesül az igénytelenséggel, valódi örömet talál egy szakértelemmel és gyengédséggel teli tárlaton, amelyen nemcsak a szobor, hanem az emberi figyelmesség is „tapintható”.* A rendezői szándék meglepő, a cél szokatlan; vak embertársaink is láthassák köztéri szobraikat...

Ennek a kiállításnak a rendezői elve, hogy látni segítsünk a nemlátóknak. Ezt a kiállítást a szeretet hozta létre. Nyilván működött a szakmai ambíció is: a kísérletezőkedv is motorja lehet egy új kezdeményezésnek. Ez a kiállítás nemcsak elfogadni és befogadni tanít, pedig már ez is nagy-szerű eredmény egy múzeumban! Ez a tárlat adni is tanít. Ennek a kiállításnak nem-

csak az az adománya, hogy végigvezet Mária Magdolna homokkő-szobrától Erzsébet királyné alakján keresztül József Attila bronzba öntött szobráig, hanem az, hogy mulasztásainkra figyelmeztet és lelkiismeretünkhöz szól anélkül, hogy kérdőre vonna: ki is vagyok voltaképpen? ... Szeretném, ha sokan eljönnének erre a kiállításra. Legyen elég kísérő és legyen elég követő is!... Itt a múzeumban most a jobbik ember van jelen, aki képes tanulni és érti Apáczai Csere János enciklopédiájának szép mondatát is: „*A szeretet a megértett dolognak gyönyörűséggel való megölelése*” Ezt az élményt kívánom a tapintható tárlat valamennyi látogatójának” — fejezte be meleghangú, irodalmi igénnyel megformált szavakkal elmondott megnyitóját Juhász Judit.

A megnyitó után elindultunk, hogy megtekintsük, illetve tapintással megismerjük a szobrokat. A kiállítás két rendezője, Felföldi Andrea és Folláth Tamás (a múzeum munkatársai) úgy alkotta meg a tárlatot, hogy az a

Savoyai Jenő lovasszobra

nemlátóknak és a látóknak egyaránt jól követhető legyen. Látni és érzékelni, megfogni, megtapintani lehet a műalkotásokat. Ezek között szőnyeg és kötél van, amely itt nem korlátot, hanem segítséget jelent; vezeti a nemlátókat. A szobrok úgy vannak elhelyezve, hogy könnyen elérhetőek, tapinthatók legyenek. A gyengénlátók részére pedig világos hátteret alakítottak ki, amelyből a szobrok kontúrjai kirajzolódnak. Az alkotások ismertetését kis tájékoztató segíti Braille- és síkírással. Így könnyen tanulmányozhatók a budapesti köztéri szobrok modelljei. Fővárosunkban közel ezer szobor látható. Ezek sokaságából 35-nek a kicsinyített mását állították ki. A tárlaton szereplő műalkotások egyetlen közgyűjteményből, a Fővárosi Képtár anyagából származnak. A képzőművészek között a szobrászat az, amely legbensőbb lényegéből fakadóan nemcsak látható, hanem tapintható is. A szobrok önmagukról és korukról beszélnek, vallanak.

Említsünk meg egynéhányat a látott, ta-

A másiktöröverő

pintással megismert, érzékelte szobrok közül. Ezek csupán csak ízelítőt adnak a tárlat anyagából. Izsó Miklós alkotása Petőfi Sándort ábrázolja. Huszár Adolf Deák Ferencet állítja elénk. Stróbl Alajos Arany János ülő alakját mutatja. Zala Györgynek két alkotása is látható: a Hét vezér és Erzsébet királyné. Róna József lovasszobra Savoyai Jenőt ábrázolja. Jankovits Gyula Szent Gellértet mintázza szobrával, Kallós Ede pedig Vörösmarty Mihályt. Horvay János Beethoven mellszobrával gyönyörködteti a nézőt. Látható még Pátzay Pál Balassi Bálintja, Kisfaludy Stróbl Zsigmond Ijásza, valamint Kossuth Lajos, Kerényi Jenő hárommalakos családot ábrázoló kompozíciója, de ráleltünk Kerényi Jenő Osztjapenko kapitányának alakjára is.

Nagy élményt jelentett valamennyiünknek e kiállítás megtekintése. Különösen azoknak nyújtott sokat e tárlat, akik még soha nem látták köztéri szobrainkat. Mindannyian örültünk és örülünk eme kezdeményezésnek. E sorozatnak szánt tárlat első bemutatóját láthattuk, érzékelhetük. Korábban ugyan a Nemzeti Múzeum és a Hadtörténeti Múzeum is rendezett előadással kísért alkalmi kiállításokat, de első ízben most nyílt huzamosabb ideig megtekinthető tárlat látássérültek számára. Ezenkívül alkalmanként kiránduló csoportjaink is érzékelhették tapintással a kiállított tárgyakat, eszközöket.

A kiállítás megszervezését számos intézmény, hivatal, vállalat jelentős anyagi támogatással, segítséggel hozta létre. Köszönet illeti valamennyiük áldozatkészségét, továbbá a két rendező és az őket segítő szervezők munkáját. ● ● ●

Dr. Papp László Tivadar**A vakok személyi járadéka elbírálásának gondjai gyógyítható szembetegségek esetén**

(Elhangzott a Fehér Bot Nemzetközi Napja alkalmából rendezett tudományos ülésen 1991. októberében)

Az emberi érzékszervek sorrendjében a látásfunkció a legfontosabb. Itt és most elsősorban nem mint szemorvos hangsúlyozom ezt a tényt. Mégis úgy gondolom, hogy a szemorvosok szembesülnek a leggyakrabban a látáscsökkenés vagy a látásvesztés kialakulásával.

A veleszületett vakság és a későbbi (különösen felnőtt) életkorban elvesztett látás alapvetően más reakciókat vált ki a betegekből.

A felnőttkorban megvakultak közül sokan szinte teljesen elvesztik életképességüket és pszichés segítség hiányában nagyon kevesen tudnak együttélni a megváltoztathatatlan helyzettel. Ugyanakkor, mindannyian tudjuk, hogy az emberi alkalmazkodóképesség időnként valóban elképzelhetetlen és bámulatraméltó teljesítményeket produkál.

Osztályunkon fekszik egy 70 éves férfibeteg, aki háborús sérülés kapcsán egyik szemét elvesztette és a másikkal csak egy-két méterre lát. Sőt, látásterének nagyobb része is hiányzik! Az illető egy amerikai—magyar Kft. üzletkötője, apró cikkekkel és órákkal kereskedik olyan eredményességgel, hogy még az egyetlen szemén fellépett glaucomás roham

miatt sem volt hajlandó beleegyezni az azonnali kórházi felvételébe, és csak anyagi ügyeinek rendezése után, két héttel később jelentkezett befejezésre. Ugyancsak ő az egyik látogatás alkalmával bemutatta barátját, akinek szintén felnőttkori sérülés miatt hasonlóan súlyos a szemészeti állapota, mindezek mellett évek óta egy finommechanikai alkatrészeket gyártó szövetkezetnek a sikeres alelnöke.

E rövid példákból is láthatjuk, hogy a látássérülés nem jelent mindig teljes tehetetlenséget.

A vakságnak különböző fokozatai vannak. A fénylátás abszolút hiányától a látáscsökkenés bizonyos szintjéig a társadalom szociális tekintetben még vaknak tekinti az egyént. A vakság kialakulásában számos betegség, sérülés, öröklődési tényező játszik szerepet.

Mint szemorvos, néhány gyakori tünetet azért említek meg, mert szeretném bemutatni, hogy bizonyos mértékű látóképességgel rendelkezők igen különbözőképpen lehetnek látásfunkciójukban korlátozottak.

Egyes betegeknél a centrális látás esik ki, míg másoknál a megtartott központi látás mellett a perifériális látótér szűkül be igen súlyosan. Az utóbbi beteg nem képes közelről olvasni, és nem látja távolról még az utcablákat sem, de térlátása megma-

rad és bizonyos idő után képes lehet önálló közlekedésre. A másik beteg betűről betűre haladva ugyan tud olvasni, de a környéki látás teljes hiánya miatt a térben szemével egyáltalán nem tud tájékozódni.

Az igen nagyfokú rövidlátók távolról még a nagyobb tárgyakat sem képesek felismerni, ugyanakkor néhány centimétről sokan a legapróbb betűket is elolvassák. A szaruhártya problémák kapcsán kialakult látáscsökkenés vagy a szemlencse elszürkülés okozta szürkehályog, esetleg az üvegtest elborulása, az ideghártya vérzései, vizenyője, gyulladásai mind hasonlóan homályos, szürke látást okozhatnak és ilyen tüneteket produkálhat a látóideg néhány betegsége is. A vakság ezekben az esetekben gyakran átmeneti jellegű, sokszor gyógyítható, de sajnos néha végleges.

Hazánkban 1971 óta a vakok és a súlyosan csökkent látók elég szerény és az évek alatt értékében csökkenő járadékban részesülnek, mégis a társadalom legalább szándékában jelzi, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévő embertársakkal szolidáris. Ennek a juttatásnak az elsőfokú elbírálói a területvezető budapesti, illetve megyei főorvosok.

Az 1971-ben megjelent egészségügyi miniszteri alaprendeletet 1976-ban módosították, és ez utóbbiban pontosították a vakok személyi

járadékára jogosultak körét.

A rendelet a látáscsökkenés mértékén kívül a valószínűleg eredménnyel gyógyítható szembetegségek közül csak a szürkehályogos eseteket említi és a műtét megítélését az illetékes szakfőorvosra bízta. Ugyanakkor, más gyógyító betegségekről említést sem tesz.

Mindössze három éve vagyok abban a helyzetben, hogy a vakok személyi járadékát bírálom el. Átnéztem az előző két év anyagát, hogy vajon milyen álláspontot követtem és mennyire voltam következetes ebben a kérdésben. Meg kell vallanom, hogy pusztán csak az iratok alapján egyáltalán nem megnyugtató számomra a saját minősítésem, annak ellenére, hogy minden egyes konkrét esetben igyekeztem a lehető legtisztességesebben állást foglalni. Az általam gyógyíthatónak vélt esetekben minden alkalommal egy évre ideiglenesen megadtam a jogosultsági véleményt, miközben sokszor eltűnődtem, hogy ha 50-60 éves ember műtéttel visszahozható látása esetén másik három gyógyíthatatlanul vak szemű 30%-kal magasabb összeget kaphatna, akkor talán másként döntenék.

Természetesen mindannyian tudjuk, hogy az aktív gyógyító eljárásoknak lehetnek olyan szövődményei is, amelyek akár a szem elvesztésével járhatnak, és ebben az esetben éppen a járadék elbírálásának pressziójára elvégzett műtét után alakulhat ki a végleges és totális vakság.

A járadék elbírálásának fellebbezé-

20

si szintjén dolgozó egyik kollegánk a következő álláspontot képviseli:

Aki általános (leggyakrabban belgyógyászati) állapota miatt nem operálható, az természetesen jogosult, minden 80 éven felüli, aki fél a műtétől és minden olyan egyszemű beteg, aki a másik szemét műtét kapcsán veszítette el, szintén (kérésére) véglegesen megkaphatja a járadékot. A 60 éven felüliek esetén egy évre ideiglenesen mindig indokoltnak tartja, mert a műtét és következményei ennyi ideig tarthatnak, de ennyi időn belül le is zárulnak. Azon személyek, akik nem vállalják a műtétet, véleménye szerint a továbbiakban nem jogosultak a járadékra, mint ahogy szerinte sikeres műtét után, megfelelő látással még vastag szemüveg esetén sem indokolt a járadék további folyósítása.

Többekkel folytatott beszélgetések kapcsán elsőfokon a gyógyítható szembetegségekkel jelentkező vak személyi járadékot igénylők elbírálásának jelenleg két végletes álláspontja különíthető el.

Az egyik szerint a várhatóan eredménnyel operálható esetekben azonnali műtét felajánlására kerül sor, és csak ennek elvégzése és eredményének ismerete után kerül sor elbírálásra illetve a műtét elutasítása esetén a

járadéksegélyt elutasítják.

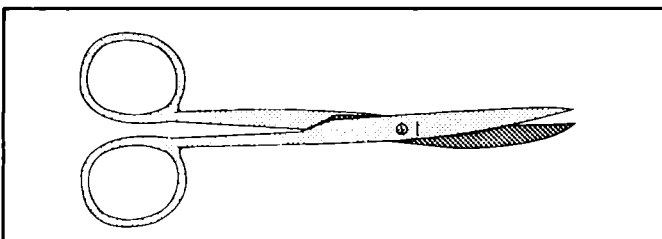
A másik felfogás szerint Magyarországon műtéti kényszer nincs, ezért akinek a látása az érvényes rendelet szerint felsorolt határértéket nem éri el, függetlenül annak okától, s amíg a látáscsökkenés fennáll addig megkaphatja a járadékot.

Nyilván ez utóbbi esetekben csak egy évre adható ki az igazolás, de az évek előrehaladtával, főként idősebb embereknél, egyre kilátástalanabbá válik az operáció lehetőségének említése is.

Megfigyelésem szerint az utóbbi években területemen az inkább járadékot kérők, tehát a közel teljes vak-ságot vállalók száma szaporodik, mint a műtétet vállalóké. Ennek a ténynek gazdasági-szociológiai vizsgálata meghaladja kompetenciámat.

Feltétlenül megemlítem, hogy az előző két évben hét beteg járadékfelülvizsgálata kapcsán talált szürkehályogok esetében a cataracta műtétet elvégeztem és közülük ötnek közel teljessé vált a látása. Három beteg őszinte örömmel maga kérte, hogy szüntessék meg a vak személyi járadék további folyósítását. Eseteink száma elenyészően kis csepp a tengerben, mégis az emberi tisztességnek és orvosi tevékenységemnek egy-egy olyan pillanatát adják, amelyek talán jelzőfényeket jelenthetnek a ma még eléggé sötétnek tűnő jövőben.

A szerk. megjegyzése: dr. Papp László Tivadar a budapesti Péterfy Sándor utcai Kórház szemész főorvosa. ● ● ●

Kerekes Mária

Alakítsunk klubot...?

A MVGYOSZ Hajdú—Bihar megyei Szervezetének 1991. szeptemberében megtartott taggyűlésén a megyei önkormányzat (egyik képviselője révén) harmincezer forint támogatást ajánlott fel a szervezet kulturális munkájának elősegítésére. Nem a pénzüsszeg nagysága, hanem a felajánlás gesztusértéke az, amely elsősorban értékelendő. A Hajdú—Bihar megyei szervezet tagjai az elmúlt években jól megszervezett előadásokon, programokon vettek részt.

Ma (de a későbbiekben még inkább) a programok megszervezése egyre nehézkesebb, lassan szinte megvalósíthatatlanná válik. A pénzhiány mellett — általam ismeretlen — technikai akadályai is vannak annak, hogy a szövetség tagjai kedvük szerint szabadidős programokat is kialakíthassanak, mivel a szervezet helyiségei nem állnak mindenkor igény szerint a tagság rendelkezésére.

A szeptemberi taggyűlésen felajánlott támogatást a szervezet titkára a Hajdú—Bihar megyei szervezet keretein belül működő klub nevében köszönte meg, bár a klub akkor még csak elméletben működött.

Az említett taggyűlést követően a szervezet titkára által kinevezett klubvezető most már elkezdhetette a tagság toborzását. E munka eredményeként október közepén sor került egy alakuló klubfoglalkozásra, melyen magam is

részt vettem. Bevallom, hogy szakmai szempontból egy kissé átgondolatlannak éreztem a kezdő lépéseket és a leendő tagság valódi igényeinek felmérését hiányoltam. Egy klubformában működő szabadidős program létrehozására már évek óta igény van a tagság részéről, de mindeddig ez (az okok konkrét ismerete nélkül mondom) nem valósulhatott meg. A művelődés változatosabb formáinak kialakítása, illetve az ezirányú elképzelés már korábban megfogalmazódott a szervezet kultúrfelelőse részéről, s ezeket az elképzeléseket nekem akkor ő is elmondta, a tervek végrehajtását azonban (igényfelmérés hiányában, valamint technikai okokra hivatkozva) vezetői akadályoztatás miatt nem lehetett megoldani. 1991. októberében az igényfelmérés és azok összegezése ugyanúgy hiányzott és az akadályoztatás csakúgy fennállott mint évekkorábban, és ezért nem is értem a klub „gyorsított” beindítását. A fentiekben elmondottak ellenére az „alakulató” klub egy újabb lehetőséget ad a szervezet tagjainak, hogy találkozhatnak egymással jobban megismerjék és családtagjaik, valamint ismerőseik révén látó embereket is bevonjanak a klub működési körébe. Az új közösség kialakításának igényét támasztja alá, hogy nemcsak helybeli, de Debrecen környéki sorstársak is kezdték látogatni a klub foglalkozásait. Már sikerült megegyezni abban is, hogy kéthetenként, szombati napokon találkozhatnak az érdeklődők. Megvolt hát a remény arra, hogy a látásvesztés mértékében, korban, érdeklődésben egymástól nagyon eltérő kis közösség, ha cse-

21

22

kély létszámban is, de lassan összekovácsolódik.

A naptár ekkor már decembert mutatott, s váratlanul becsúszott egy apró(?) hiba. (Én ezt kizárólag szakmai—módszertani szempontból ítélem hibának).

December első felében — mindenesetre karácsony előtt kb másfél héttel és a szombati klubfoglalkozást megelőző pénteki napon — a szervezet egyik munkatársa telefonon felhívott és elmondta, hogy a másnapi klubfoglalkozás elmarad. A debreceniek — magamhoz hasonlóan vagy egymástól — értesültek ugyan a változásról, azonban idő hiányában a Debrecen környékén élő sorstársakat nem tudták értesíteni erről a programmódosulásról. Nem tudtuk őket megkímélni a felesleges utazás fáradalmaitól sem, még kevésbé attól a csalódástól, hogy megérkezésükkor zárt ajtókat találtak.

Nem éppen szerencsés dolog egy alakuló közösség tagjainak magyarázat nélkül zárt ajtót mutatni, vagy magyarázatként „üzenő cédulát” akasztani az ajtóra. Ma sem tudom, ki volt az, aki az ajtókat bezáratta; mindenesetre megfellebezhetetlenül és visszavonhatatlanul kívül maradtunk. Karácsony előtt kb 15-20 embernek, akik készültek erre a találkozásra, szeretet helyett valaki csalódást okozott.

Azóta eltelt kb másfél hónap, s közben január 4-e óta — mintha mi sem történt volna — a klub összejöveteli tovább folytatódnak. Mivel jómagam az említett eset óta csak egy ízben vettem részt egy klubdélutánon, nem tudhatom megítélni, hogyan változott a létszám és a tagok összetétele, de azt

tudom — vagy legalábbis tudni vélem, — hogy a létszám emelése mellett legalább olyan fontos lenne a tartalom, a minőségi színvonal emelése.

Úgy tűnik, a tagság igénye most elsősorban az egymás közötti kötetlen beszélgetés, melyre általában (kapcsolatok hiányában) kevesebb lehetőségünk van, mint látó embertársainknak.

Véleményem szerint ez a klub csak akkor működhet hosszabb ideig, ha éppen ezeknek a hiányzó kapcsolatoknak az építését szolgálja. Kár lenne tehát a még képlékeny állapotban lévő kis csoportot a fent említett „apró hibák” ismétlésével elriasztani, vagy felosztatásra kényszeríteni.

Remélve, hogy mindazok akik az „ajtózárásban” részt vettek, írásomat nem vélik támadásnak, hanem csupán módszerbéli jótanácsként fogadják el. Remélem továbbá, hogy nem fogok „vihart aratni”, bár minden bizonnyal „szelet vettem”.

Szonda Klára jelenti Hajdú—Bihar megyéből:

Az év első negyede eseményekben dús volt a debreceni szociális otthonban, vagy ahogyan a lakók maguk közt nevezik: a „tisztelt házban”. A nyolctagú lakóbizottság élénk aktivitásról tett tanúbizonyságot: havonta rendezte üléseit, melyeken a ház lakóit érintő közérdekű kérdéseket, problémákat vitattak meg. A szerda délelőttönkénti csoportfoglalkozásokon — a fentiekhez hasonlóan — ugyancsak előterjeszthették a lakók javaslataikat, kifogásaikat, mégpedig a vezetőség és a nővérek jelenlétében.

A lakók vallásos igényeinek kielégí-

tésére hetenként ökumenikus istentiszteletet tartottak, kéthetenként pedig a bethaniai gyülekezet zenés miséin vehettek részt a hívő érdeklődők. Heti rendszerességgel (minden kedden) tudományos előadásokat is szerveztek: Misley Győző nyugalmazott fizikatanár tartotta e napokon igényes,

színvonalas értekezéseit.

Tudósítónk végeztül beszámol egy jól sikerült, emlékezetes farsangi estről, mely rangos helyet foglal el az első negyedév eseményeinek sorában. ● ● ●

Pályázati felhívás

Szövetségünk felső- és középfokú tanulmányokat folytatók részére pályázatot hirdet 1992. június 30—i határidővel.

1. Szeldhoffer Alapítvány

Az alapítvány tőkéje 20 ezer forint. Erre az alapítványra azok a tanulók pályázhatnak, akik szociális helyzetüknél fogva anyagi támogatásra szorulnak. Az alapítvány segédeszköz vásárlásához kíván segítséget nyújtani, illetve pénzbeli támogatásban részesíti a jó tanulmányi előmenetelű, de szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat.

2. Mentusz-díj

Lekötött tőkéje 500 ezer forint. A közép- és felsőfokú tanulmányokat folytató tanulók vakügyi segédeszköz vásárlásához kíván segítséget nyújtani. A középiskolai tanulmányokat folytatóktól pályázati feltételül matematika, fizika, magyar, történelem, tantárgyakból legalább 4,5 átlageredményt kívánunk meg.

A felsőfokú tanulmányokat folytatók esetében a pályázat feltétele egy érvényes félév.

3. Magyar László Alapítvány

Nagy értékű segédeszköz vásárlásához kíván segítséget nyújtani fiatal,

vak házaspárok részére. Tőkéje 200 ezer forint. Pályázni az alapítvány éves kamat összegére lehet 1992. szeptember 30-ig.

A pályázatokat a megadott határidőig a MGVYOSZ Rehabilitációs Osztályához kell benyújtani (Budapest, 1146 Hermina út 47., Tel: 12-10-440/29-es mellék), valamint bővebb felvilágosítást is itt kaphatnak az érdeklődők.

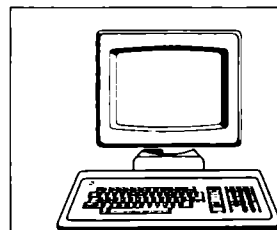
4. Rösler—Morgányi Alapítvány

A Rösler—Morgányi Alapítvány pályázati felhívást tesz közzé vak személyek támogatására.

Pályázni lehet:

- BraiLab számítógép, Braille-nyomtató, IBM számítógép és perifériák, olvasó- és beszélő rendszerek vásárlásának támogatására.
- Vakokat szolgáló segédeszközök vállalkozás keretében történő gyártásának támogatására.
- Vakvezető kutya térítésmentes juttatására.

A pályázatokat a Rösler—Morgányi Alapítvány Kuratóriumának címére (1146 Budapest, Hermina u. 47.) kell eljuttatni 1992. szeptember 30-ig.

Szathmári Gabriella

A szemsebészet sikeres évtizede

(Megjelent a Családi Lap 1992. februári számában)

Úgy tartják, a szem a lélek tükre. Ezt nem cáfolva a szemészek a megmondhatóit annak, hogy a szemünk mennyire tükrözi szervezetünk egészségi állapotát. Szemünk világa a legféltettebb kincsünk. A lézer és az egyre korszerűbb mikrosebészeti technikák alkalmazása új utakat nyitott a szemsebészetben. A szembetegségekről és a gyógyítás lehetőségeiről beszélgettünk dr. Borbély Judittal, az Orvostovábbképző Egyetem Szemészeti Klinikájának tanársegédjével.

— A szem leggyakoribb fénytörési hibái a rövidlátás és a távollátás — kezdi a beszélgetést a doktornő. Ezek öröklődhetnek és függenek a szem felépítésétől. A rövidlátás kiskamasz korban is kezdődhet. Ha a gyerek hunyorog, fáj a feje, feltétlenül vigye el a szülő szemorvoshoz. A kancsalság elsősorban kisgyermekkorban gyógyítható szemüveggel. A kezelés hosszadalmas és sok türelmet igényel. Amennyiben szemüveggel nem érhető el a párhuzamos szemállás, akkor javasoljuk a kancsalság elleni műtet.

— Sok édesanya már gyermeke megszületésekor aggódik kicsinye szeméért. Úgy tudom, az inkubátorban kezelt koraszülöttek szeme fokozott veszélynek van kitéve. Vannak

újabb kutatások a látás romlásának megakadályozására?

— A legjobb védekezés a megelőzés: a koraszülöttek korszerű ellátása. Ebbe beletartozik a szemészeti vizsgálat. Az idejében elvégzett beavatkozással megakadályozható a nagyfokú látásromlás kialakulása. Optimális esetben spontán is visszafejlődhetnek a látásromlást okozó elváltozások.

— *Térjünk át az időskori szembetegségekre. Pontosan mi a zöldhályog és mi a szürkehályog?*

— A zöldhályog vagy glaucoma lényege a szemnyomás kóros emelkedése. A betegség jelentkezhethirtelen és nagyfokú látásromlás kíséretében is, de van olyan formája, amely eleinte tünetmentes és csak később okoz súlyos problémákat. Ezért szükséges negyven éves kor után szakemberrel ellenőriztetni a szemnyomást. A leggyakoribb időskori szembetegség a szürkehályog, amelynek lényege a szemlencse elszürkülése.

— *A közhiedelem azt tartja, hogy a szürkehályog „szerencsésebb” betegség, mint a zöldhályog. Az emberek úgy tudják, hogy csak a szürkehályog operálható, a zöldhályog nem. Igaz ez?*

— Mindenkit szeretnék megnyugtatni: a zöldhályog is operálható, és rutinműtétnek számít. A zöldhályog bizonyos eseteiben lézersugár-kezelést is végzünk, amely a hagyomá-

nyos sebészeti beavatkozást helyettesítheti. A lézerkezelés minimális megterhelés a betegnek és rövid ideig tart. A technika fejlődése lehetővé tette, hogy a szürkehályog eltávolításával egyidejűleg műanyag szemlencsét ültessünk betegeink szemébe. Így a látását vissza tudjuk adni, és nincs szükség nehéz, vastag szemüvegekre.

— *Ön a cukorbeteg terhesek gondozásának egyik hazai specialistája. Hogyan függ össze a cukorbetegség és a szem?*

— A cukorbetegség olyan anyagcsere-betegség, amely megtámadja az ereket és jellegzetes elváltozásokat hoz létre a szem ideghártyáján. Súlyosabb esetekben nagyfokú látásromlást okozhat. A cukorbeteg terheseket speciális szakrendeléseken rendszeresen ellenőrizzük. A szemfenék állapota alapján segítségére vagyunk a diabetológusnak és a nőgyógyásznak is. Amennyiben szükséges, szemfenéki lézerkezelést alkalmazunk. A gondos orvosi ellenőrzés mellett egyre több cukorbeteg nő válhat gyereket.

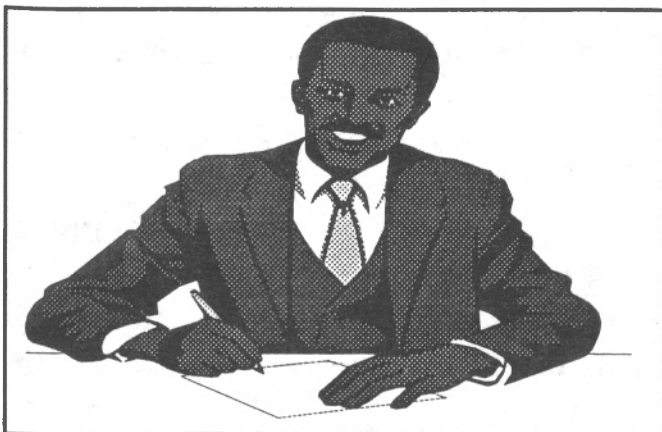
— *Ma a gyógyítás minden területén egyre nagyobb szerepet kap a természetgyógyászat. A látás javításának*

öngyógyító módszereiről nem egy könyv jelent meg. „Dobd el a szemüvedet!” mozgalom alakult. Valóban reménykedhetünk abban, hogy ilyen gyors és fájdalommentes módszerekkel megszabadulhatunk szemüvegtől?

— Ma nagyon divatos a természetgyógyászat, de mégsem hiszek abban, hogy ez lenne a legjobb megoldás. Aki arra biztat, hogy dobjuk el a jó szemüveget, az félrevezeti a beteget. Tompalátó és kancsal gyerek esetében a szemüveg eldobása lehetlenné teszi a látás javítását, amelynek a későbbiekben — a pályaválasztásnál is — súlyos következményei lehetnek. Világosan kell látni, hogy bizonyos betegségek meghatározott műtétekkel és gyógyszeres kezeléssel, valamint szemüveggel gyógyíthatók. Az orvostudomány és a természetgyógyászat megférhet egymás mellett. El tudok képzelni békés együttműködést, de tudomásul kell venni a határokat.

— *Önök itt az Orvostovábbképző Egyetemen a legmodernebb technikai felszerelésekkel és eljárásokkal gyógyítanak. Merre tart a szemsebészet, milyenek a jövő lehetőségei?*

— Az utóbbi időben olyan hatalmasat fejlődött a szemsebészet, amilyenről álmodni sem mertünk. Ma már itthon is el tudunk végezni olyan mikrosebészeti műtéteket, amelyeket azelőtt csak külföldön lehetett. A lehetőségeink elvileg korlátlanok. Szerencsés és boldog ember vagyok, hogy ebben az időszakban lehetek szemorvos. ● ● ●

JOGSZABÁLYI VÁLTOZÁSOKRÓL

42/1992.(III. 6.) Kormány sz. rendelet a munkanélküli ellátásból kikerülők szociális támogatásának átmeneti rendszeréről.

Hazánkban a szociális piacgazdaság kiépítésének folyamatában elkerülhetlenné vált a gazdasági struktúra átalakítása. A gazdasági viszonyok változásai a tulajdonviszonyok átalakulása, a munkanélküliség nagyarányú növekedését idézték elő. A foglalkoztatási feszültségek enyhítésére, a munkanélküliség kezelésére, a munkanélküliek ellátására több jogszabályi rendelkezés született.

A 42/1992.(III. 6.) Kormány sz. rendelet a munkanélküli ellátásból kikerülők szociális ellátását kívánja megoldani a szociális törvény bevezetése előtt anyagi támogatás formájában.

A kormányrendelet szociális támogatásra jogosultnak ismeri el azt, aki:

- ⇒ munkanélküli járadékban részesült, és a járadék folyósítása időtartamának kimerítését követően munkanélküli ellátásra már nem jogosult
- ⇒ a járadék folyósítása megszűnését követően újra munkaviszonyt létesített és annak megszűnése után munkanélküli ellátásra még nem szerzett jogosultságot
- ⇒ a munkanélküli és háztartásában élő közeli hozzátartozóinak egy főre jutó jövedelme nem haladja meg

a mindenkori özvegyi nyugdíj minimumát (5.500Ft)

A jogosultság további feltételeként a jogszabály a munkaügyi központtal való folyamatos együttműködést ír elő, továbbá megkívánja, hogy a jogosultnak vagyontól származó adóköteles jövedelme ne legyen.

Szociális támogatás nem állapítható meg annak részére, aki:

- ⇒ öregségi, rokkantsági, baleseti-rokkantsági nyugdíjra vagy előnyugdíjra jogosultságot szerez
 - ⇒ terhességi- gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, illetve gyermekgondozási segélyben részesül
 - ⇒ olyan képzésben vesz részt, amelynek során támogatásban részesül és e támogatás mértéke eléri a mindenkori özvegyi nyugdíjminimumot
 - ⇒ a munkaügyi központtal való együttműködést megtagadja
 - ⇒ előzetes letartóztatásban, szabadságvesztésben van
 - ⇒ sor- vagy tartalékos katonai szolgálatot, polgári szolgálatot teljesít
 - ⇒ a jogosult és vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozóinak egy főre jutó jövedelme meghaladja a mindenkori özvegyi nyugdíjminimumot
- A támogatás iránti kérelem benyújtása, a lakóhely szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél történik.

A kérelemhez csatolni kell a munkaügyi központ jogerős határozatát, a munkanélküli ellátás és megszüntetéséről, a kérelmező nyilatkozatát a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozóinak vagyoni és jövedelmi viszonyairól.

A szociális támogatásra való jogosultságot a jegyző határozattal állapítja meg, a határozat egy példányát megküldi az illetékes munkaügyi központnak.

Az ellátást a munkaügyi központ folyósítja. A támogatás mértéke 4 000 Ft.

Meg kell szüntetni a támogatás folyósítását, ha a jogosult a munkaügyi központtal történő együttműködésnek nem tesz eleget, vagy oktatási intézmény nappali tagozatán kezdi meg tanulmányait. ● ● ●

A Vakvezető Kutyaival Közlekedők Szakosztálya és a Vakvezető Kutyaképző Iskola hírei

Előzetes értesítésként közöljük kedves olvasóinkkal és minden érdeklődővel, hogy a VKKSZ és a VKI közös rendezésében egésznapos nagyszabású klubnapot tartunk 1992. június 6-án a csepeli iskola területén.

Szeretettel meghívunk erre minden sorstársat, hozzátartozó családtagot és mindazokat, akiket érdekel a vakvezető kutyák munkája, vezetőképesége, és egy kellemes napot szeretnének eltölteni a szabadban.

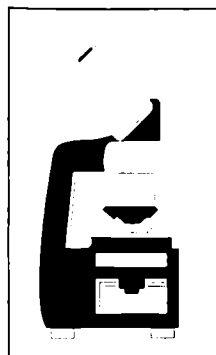
A klubnap délelőtt 10 órakor kezdődik és egész nap tart. Változatos műsorral, a vakvezető kutyák és gazdáik ver-

sengésével szórakoztatjuk a megjelenteket. A témában feltett kérdésekre szakszerű választ, felvilágosítást adunk az érdeklődőknek. Tombola szebbnél szebb nyereménytárgyakkal, valamint kellemes zene és büfé emeli majd a klubnap hangulatát.

A teljes műsorról, valamint az iskola megközelítési lehetőségéről következő számunkban adunk pontos tájékoztatást.

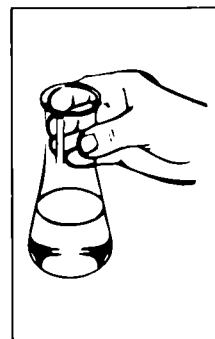
Minden további kérdésre felvilágosítást ad Vasteleki Péter, az iskola vezetője (Tel: 277-6566), valamint Hubay Bertalan (Tel: 168-8171).

Tájékoztató speciális vizsgálati lehetőségről

A Semmelweis Orvostudományi Egyetem I. sz. Gyermekklinikája fordult szövetségünkhöz a következőkkel: Örökléstani Laboratóriumunkban lehetőséget biztosítanak olyan betegek sejtmagvizsgálatára, akik veleszüle-

tetten szívárványhártyahiányosak, vagy szívárványhártyájuk bizonyos része hiányzik. A családtagokat is megvizsgálják. Az érdeklődők dr. Fekete György egyetemi docenst kereshetik fel (Budapest, IX. Tüzoltó u. 7-9.).

Wolfgang Wagner

*Küzdelem a fejfájás ellen***(Az Unser Schaffen c. osztrák testvérlapból fordította: Kas László)**

A kínzó fejfájást nem kell tehetetlenül elviselni, nem igaz, hogy kibíratatlan. Pontos diagnózissal, megfelelő kezeléssel a legmakacsabb fejfájások is mérsékelhetők, megelőzhetők, gyógyíthatók.

Mintegy százmillió ember szenved el nap mint nap a fejfájás kínjait. Sovány vigasz ez ugyan azon embertársainknak, akik állandóan küzdenek a fejfájással, vigaszt, enyhülést nemelve, végzetserűnek tartva állapotukat. Az orvosok határozott álláspontja szerint pedig kezelhető a krónikus fejfájás, nem kell megaluvóan elviselnünk a vele járó kellemetlenségeket.

Az utóbbi években a világ számos országában vizsgálták a krónikus fejfájás gyakoriságát. Az USA-ban például a nők mintegy 15 % -a, a férfiaknak pedig közel 5 % -a szenved a migréntől.

Világviszonylatban 120 millió körüli azon szenvedők száma, akik napi rendszerességgel kínlódják át a migrén „koponyanyúvasztó” élményét.

Dr. Peter Wessely bécsi neurológus professzor szerint a gyakorló orvosok betegeinek kb 70 % -a küszködik fejfájással. Láthatjuk tehát a fenti adatokból, hogy a krónikus fejfájás úgyszólván népbetegség. Nézzük meg közelebbről a fejfájás gyűjtőnéven említett tünetegyüttes mibenlétét.

A fejfájás nem mindig fejfájás!

Ez alatt azt kell érteni, hogy a fejfájásnak több fajtája ismeretes: a köztudat sok esetben helytelenül diagnosztizálja a többé-kevésbé tünetazonos eseteket. A szakember a krónikus fejfájás négy fajtáját különbözteti meg:

- > pszichés feszültség okozta fejfájás,
- > migrén,
- > spondylotikus (gerinc, csigolya bántalmak okozta) fejfájás,
- > „Cluster” fejfájás. (Értelmezését lásd később).

Ez a felsorolás a nevezett esetek előfordulásának gyakoriságát is reprezentálja. Egyes becslések szerint ugyanis legtöbbször a lelki feszültség okozta fejfájással találkozhatunk; ez az összes esetek mintegy 40 % -át teszi ki.

Elnevezése önmagát magyarázza: ugyanis csaknem minden páciensnél fennáll az a körülmény, hogy élete java része feszültségekkel teli környezetben, konfliktusokkal súlyosbítva zajlik.

A nőknél általában gyakoribb a fejfájásnak ez a fajtája, mint a férfiaknál. A fájdalom a koponya egészére terjedhet ki, többnyire szorító érzettel párosulva. Maga a fájdalom néhány perctől egész álló napig tarthat. Néha nyakszirt-táji, és/vagy a vállakra is kiterjedő izomfeszültség kíséri.

Nem kell mindig fejfájáscsillapító

Ha „beköszönt” a fájdalom, nem kell okvetlenül csillapítópórokért, tablettáért nyúlnunk. A szakorvos ezek helyett (pszichogén fejfájás esetén) analgetika-tilalmat „ír fel”. A fájdalomcsil-

lapítók ugyanis gyakran (nevükkel el-
lentétben) nemhogy megszüntetik a
fájdalmat, ellenkezőleg: újabb fájdal-
mak előidézői lehetnek. Emellett elvál-
toztatják a jellegzetes szimptomákat,
félrevezethetik még az orvost is, hátrál-
tatva, meghamisítva a pontos diagnó-
zist.

A fejfájásnak ez a fajtája legtöbbször
pszichikai és szociális konfliktusok
miatt keletkezik; a kezelés tehát főleg
arra irányuljon, hogy ezeket a konfliktusokat megszüntessük, vagy nagy mértékben csökkentsük. A pszichológusok fegyvertárában a legkülönbözőbb módszerek állnak rendelkezésre; ilyen pl a jó eredménnyel alkalmazott lazítótechnikák sokasága, melyeket kombinálhatunk a természetes alapanyagú ételekből álló étrenddel is.

Elsőrendű fontosságú, hogy az ilyen terápiákat az orvos írja elő. Léteznek olyan gyógyszerek is, melyek a súlyos depressziók kezelésében alkalmazhatók, és legtöbbször megnyugtató eredményre vezetnek. Ezek azonban semmi esetre sem nyugtató gyógyszerek: farmakológiai hatásuk egészen más alapokra épül.

Megelőzés

Sok mindent tudunk ugyan a migrén keletkezéséről, létrejöttének okairól, a közvélemény azonban úgy tartja, hogy az agyi fájdalom eme formája ellen nincs mit tenni, nincs mód a védekezésre. Ezen téves hiedelemmel ellentétben (a legújabb kutatások eredményeképpen) olyan kezelési eljárásokat sikerült kikísérletezni, melyekkel a leg súlyosabb fájdalmaknak is elejét vehetjük.

Gyógyszeres terápiáról van itt szó, mégpedig a magasvérnyomás-betegségeknél, valamint a szívritmus-zavarok-

nál alkalmazott, jól ismert kalcium-antagonista és béta-blokkoló gyógyszerek megfelelő dóziséval, ellenőrzött adagolásáról.

(Hazánkban a felsorolt betegségek „beavatottjainak” körében jól ismert a bétareceptor-blokkolók családjából a Visken, a Trasicor vagy a Propranolol, valamint a kalciumion-koncentrációt szabályozó Corinfar, Sensit és Corontin). Wessely professzor szerint a fenti gyógyszereket akkor célszerű „bevetni”, ha a migrén havi két alkalomnál többször jön elő. Kísérleteinek igen kedvező a statisztikája: az esetek 70 %-ában javulást eredményezett ez a gyógyszeres terápia.

Orvosok, mint „kísérleti nyulak”

A migrén heveny támadása is befolyásolható egyfajta gyógyszeres célterápiával, mégpedig az Ergotaminnal. Ez a készítmény az artériák nagymértékű szűkületét idézi elő, tehát közvetlenül hat a migrén előbbiekben említett okára, azaz a verőerek fájdalmat okozó kitágulására.

Nem szabad megfeledkeznünk azonban az Ergotamin kellemetlen mellékhatásairól, úm. zsibbadás, émelygés, sőt okozója lehet az angina

Ne kínlódjunk!

30

pectorisnak is! (A szív koszorúsereinek szűkülete: nem véletlenül hívják ezt a gyógyszert Ergotamin tartaricumnak, vagyis pokoli Ergotaminnak!) Ajánlatos tehát enyhébb (nem heveny) migrén esetén az ellenjavallatoktól mentesebb készítményeket szedni, mint pl az említett acetilszalicilsavat tartalmazó szereket; ezek hatásossága sok esetben igazolt.

Ügyeljünk azonban arra is, hogy az Aspirin káros kölcsönhatásba léphet az említett szívgyógyászati szerekekkel; egyidejű szedésük nemkívánatos módon növelheti, vagy csökkentheti a másik hatását.

Egyes betegek (különböző belgyógyászati bajok miatt) érzékenyek lehetnek a tabletták per os (szájon keresztül) fogyasztására. Kíméletesebb lehet ekkor a szükséges hatóanyagot pezsgőtabletta, kapszula vagy végbélkúp-hordozókkal bejuttatni a szervezetbe. Az aerosolos hatóanyag-bevitel (pl. orrspray) is egyre nagyobb teret hódít.

Említsük még meg a migrén azon előfordulását is, melyet hormonális rendellenesség okozhat. Többnyire a terhesség ideje alatt, vagy a klimaktériumban jelentkezik kisebb-nagyobb fájdalommal, ill. gyakorisággal. A migrén-hormon összefüggéseinek vizsgálata, feltárása még nem fejeződött be.

„Cluster”-fejfájás

Az angol cluster (nyaláb, csomó, halom) elnevezés arra utal, hogy a fájdalom ezen fajtája ritkán de halmozottan, meghatározott gyakorisággal, egy napon belül többször, vagy azonos évszakban visszatérően jelentkezik.

Időtartama általában 30-60 perc. Szemtájéki szűrő fájdalommal kezdő-

dik, majd kisugárzik a fej más részeire, hevesen, gyakran szinte elviselhetetlenül. Az orvos ilyenkor Cortizonnal segitget, vagy a már említett kalcium-antagonista szerekekkel, esetleg lithiumszármazékokkal. Tiszta oxigén belélegeztetése is eredményes lehet; számos esetben csil lapíthatja a fájdalmat.

Gertincoszlopból kiinduló fejfájás

A fejfájások felsorolt fajtái (migrén, cluster és a stressz által kiváltott fájdalom) az esetek mintegy kétharmadát teszi ki. Essék itt szó végül egy olyan szimptomáról is, melyet a gerincoszlop enyhébb-súlyosabb károsodása okozhat. A bécsi neurológiai klinika professzora, dr. Karl Zeiler szerint a fejfájások kb 30 % -ának a gerincoszlop felső tájéka, a nyakcsigolya a kiinduló pontja. Nevezik ezt emiatt spondylotikus fejfájásnak is. (Spondylusnak hívják latinul a nyakcsigolyát).

Járművek ütközésekor léphet fel a nyakcsigolyának olyan sérülése, mely (kedvező esetben a gyógyulás végéig) okozója lehet ennek a tünetfajtának. De nem okvetlenül szükséges karamboloznunk: a nyakcsigolyák kopása is előidézhetheti ezt a fajta fejfájást.

Zeiler professzor szerint élesen el kell határolnunk a csigolya-fejfájást a többitől, különösképpen a stresszhatásból eredőektől. Megtévesztő lehet mindkettőnek egyazon melléktünete: a nyaki és a vállizmok egyidejű fájdalma.

A nyakcsigolya röntgenképe egyértelműsítheti a fájdalom mibenlétét, de fel kell tenni a páciensnek a sztreotip kérdést: volt-e járműbalesete és ha volt, érzett-e utána fejfájást? Ettől függ ugyanis a terápia: gyógyszeres- vagy fizioterápiás kezelés; esetenként szóba jöhet izomgörcsoldó gyógy- szerek adagolása is.

Végkövetkeztetés: a krónikus fejfájás rend kívül gyakori betegség; mindennek dacára nem szabad birkatürellemmel elviselnünk kellemetlenségeit, ne nyugodjunk bele ab-

ba, hogy majd idővel elmúlik. Van segítség, csak idejében kell alkalmaznunk! ● ● ●

HOROSZKÓP

A Bika jegyében (április 21—május 20) jegyében születetteknek

A hónap beköszöntével egyre többet foglalkozik saját életével, múltjával és jövőjével.

Személyisége meleg, szeretetteljes és a legmegnyerőbb oldaláról mutatkozik meg május 2—május 26-a között. Fontos lépéseket tehet előre, hatékonyan intézi, valósítja meg elképzeléseit május 11-27-e között.

A hónap általános jellege:

Május 16-a körül új megvilágításba kerül házassága, fontossá válnak üzleti kapcsolatai, szerződései és megállapodásai. Ebben az időszakban jelentős hódításai lehetnek. Képesé válik arra, hogy szerelmi kapcsolatában tökéletesen azonosuljon partnerével, élvezze a szerelmi játékokat és sokkal nagyobb öröme teljék a házasságában is. A zsilipek nyitva állnak: ha eddig nem tudta eldönteni, hogy mi legyen a soruk, hogy part-

nerével végleg elkötelezik-e magukat egymásnak avagy sem, a hónap során ez a kérdés is eldőlt. A közös élet mellett határoznak.

Részletek:

Május 6-a után teljes erővel a felszínre törhetnek bizalmas és titkos ügyei, valamint a jövő iránt táplált vágyai, érdekei. Új elérendő célokat, anyagi nyereséget tűz maga elé, de minden eddigi, esetleg sikertelen tervéből is hasznot kovácsolhat. Sokkal érzékenyebb megvilágításban vizsgálhatja meg a múltját, mint korábban és ügyesebben tartja kezben majd azokat az ügyeit is, amelyeket régebben nem látott át kellőképpen. Utazási tervei azonban akadályokba ütközhetnek, sőt egy időre szóba sem jöhetnek.

Vonzások és taszítások:

Sokat gondol Önre egy szeretetteljes, Vénusz uralom alatt álló Bika-szülött, ám ugyanakkor egy heves, testi szenvedélyre képes Skorpió is. Ön is csábító mostanában, szinte sugározza magából a szerelem utáni vágyat. Emiatt azután azt is hamarosan észreveszi, hogy munkatársai egyhe mosollyal a szájuk szegletében figyelik Önt.

Tavaszi évfordulók:

Így élt Kőrösi Csoma Sándor

A XVIII. század utolsó harmadát a „fény századának, a világosság évszázadának” emlegették Európában. E korszak bátor utazói fedezték fel az új, ötödik világrészt, Ausztráliát. E korszakban született meg az ipart forradalmasító gőzgép, s ekkor bontogatta zászlaját a nagy forradalom Párizsban.

A fölfedezések során a távoli ismeretlen népekkel, tájakkal, művészetekkel való megismerkedés új lendületet adott a földrajzi, a néprajzi és a történelmi kutatásoknak. Az európai nemzetek saját múltjuk, történelmük és hagyományaik felé fordultak. Különös erővel jelentkezett e romantikus múltbafordulás, a nemzeti múlt értékeinek kutatása az idegen elnyomás alatt élő európai népek körében. Ezen népek közé tartozott a magyarság is.

1795-ben a budai Vérmezőn lesúlytott a hóhérbárd a nemzet legjobbjaira, a magyar Jakobinusokra, akik a francia példa nyomán szabad és független ország mellett tettek hitet. Megalázott helyzetében

Kőrösi Csoma Sándor szobra

kétszeres erővel fordult nyelve és múltja felé a nemzet.

Ekkoriban került fel a Háromszékmezei kis székely faluból a nagyenyedi Betlen-kollégiumba egy fehér posztónadrágos legényke, aki a nagyhírű iskola falai között fejébe vette, hogy megoldja a nemzetet nyugtalanító kérdést. Akkor még maga sem gondolta, hogy úgy jár, mint a legendás Kolombusz Kristóf, mást fedez fel, mint amiért valójában elindult. Sokkal nagyobb kincset talált a tudománynak: a világ addig egy ismeretlen új részét.

Kőrösi Csoma Sándor nevét minden magyar ember ismeri, vagy legalábbis ismernie illene, mégis mintha életét és tudományos nagyságát nem munkásságához méltóan őriznénk.

A hegyek koszorúzta Székelyföld déli sarkában, a régi Háromszék megyének egy kis falujában, Kőrösön jegyezte be több mint kétszáz éve a családi Biblia táblájára Csoma András, székely határőr 1784. márciusában első fiának, Sándornak a születését. (A kőrösi református anyakönyvbe 1784. április 4-én jegyezték be. Vegyük figyelembe azt a kálvinista szokást, hogy az egészséges gyermeket a születést követő egy héttel jegyezték be az anyakönyvbe. Így Csoma Sándor születését 1784. március 28-29-re datálhatjuk.)

Öt leányka neve előzte meg a Biblia tábláján, de közülük csak kettő maradt életben. A fiatal apa és anya, Gecse Krisztina örvendtek a fiú gyermeknek, de aggódba gondoltak jövőjére: neki mint első fiúnak

kell apjától a fegyvert átvenni. A székelység ugyanis különös katonai szervezetben élt itt a hegyek alján évszázadok óta. Az ő tisztjük és kötelességük volt az ország határainak védelme. A káplári rangot viselő, gyalogos határőr négy élő gyermeket számláló családjával 10-12 holdnyi területet művelt. A jegyzőkönyvek azonban azt is tanúsítják, hogy nemcsak a domboldalon rótták a barázdákat, hanem ha kellett a papíron is.

Sándor a gyermekkorát a Felszegen élte abban a családi házban, amelyből mára már csak a kert maradt meg a nagy diófákkal.

Együtt nőtt fel két nővérével Juliannával és Krisztinával, valamint öccsével Gáborral. Az eleveneszű, tüzes barnaszemű fiúcska 6-7 éves korában kerülhetett a falusi iskolába. Első mestere a zágoni származású Kónya Sámuel volt, aki bontakozó tehetségét elsőként fedezte fel. A falusi iskolában ismerkedett meg kis diákként azokkal a kérdésekkel, amelyek később egész életében foglalkoztatták, és sorsdöntő elhatározásra bírták.

Losonczy István, a „Hármas kistükör” szerzője a következőket tanította:

1. Kiktől származtak a Magyarok?
2. Hol laktanak régente?
3. Hány éve jöttek ki Magyar—Országba?

Hiába volt azonban jó esze, tehetsége, a falusi iskola elvégzése után otthon kellett segítenie és beletelt jó néhány év, mire eljuthatott Enyedre.

15 éves, amikor kinyílik előtte a világ. 1799 tavaszán édesapjával gyalog elmegy Nagyenyedre, hogy beiratkozzék a híres kollégium tanulói közé. (Legalább 250-300 kilométert kellett gyalogolni több napon át.)

Az úton édesapja egy magyar forintot

költött fiára, de azután soha többé egy fillért sem. Hogy egyetlen magyar forint hazai segítséggel elvégezhesse tanulmányait a híres főiskolán, az a kollégium szervezetének és a maga vasakarátának és szorgalmának volt köszönhető. Rá is volt utalva a szívós munkára és akaratára, mert 1802 nyarán édesapját, majd 1809 decemberében édesanyját is elveszíti. Árván maradt és a maga erejéből kellett helytállnia.

„Szolga” tanulóként került a nagyenyedi kollégiumba, ahol az osztálytermekben laktak és naponta két cipőt kaptak a fejedelmi alapítványból, s ennek fejében némi szolgálattal tartoztak: kályhák fűtése, a termék takarítása, vagy tehetősebb ifjak melletti szolgálat. A tanulásban már az első évben kitűnt.

Tanárai között volt Apáczai Csere János, Pápai Páriz Ferenc a kiváló orvos és szótáríró, Benkő Ferenc a jeles természettudós, Hegedűs Sámuel, akit később Kazinczy Ferenc is kitüntetett barátságával.

Már kisdíakként is úgy élt, mintha az eljövendő nagy feladatra készülne: cipón, gyümölcsökön, salátán, túrón él; a földön, deszkapadlón hál. Kerüli a gyermeki játékokat, a komoly férfias küzdelmeket azonban szereti. Jellemének kemény, katonás vonásait édesapjától örökölte, érzelmességét, lírai kedélyét, álmodozó hajlamát pedig édesanyjától.

Már Kőrösön megismerkedhetett a latin nyelv elemeivel. Enyeden a görög, a héber, s néhány szláv nyelvet ismerhette meg. A magyar nemzet eredetéről akkoriiban itthon is, külföldön is élénk viták folytak. Nagy föltűnést keltett, mikor 1770-ben Koppenhágában megjelent egy tudós

34

könyv, melyet hazánkfia, a Fejér megyei születésű Sajnovics János adott ki. Ebben a könyvben a maga helyszíni megfigyelé-

sei alapján azt bizonygatta, hogy a magyar nyelv a Norvégia északi részén talált vándor, nomád lappok nyelvével rokon.

A másik tábor az előkelőbbnek tartott napkeleti rokonság hívei kitartottak a keleti eredet mellett. Hegedűs Sámuel professzor is az ázsiai származás híve volt Enyeden, s tagadta a finn—lapp rokonságot. A diákság érdeklődésének újabb tápot adott, amikor eljutott a kollégiumba Turkoli Mihály szikszói diák levele, mely arról adott hírt, hogy orosz földön, a Krím félszigeten hét olyan falura bukkant, ahol színmagyarok élnek, s tökéletesen értik, beszélnek nyelvünket.

A nagyra hivatott diák elhatározása, életcélja, hogy felkeresi a magyarság bölcsőhelyét, a magyarral rokonnak tartott népeket, hogy megfejthesse, tisztázhassa azt a kérdést: kik vagyunk, honnan származunk, milyen népekkel, nyelvekkel vagyunk hiteles rokonságban?

Most már minden idejét, erejét ennek a célnak a szolgálatába állította.

1815 derekán az enyedi diák befejezte tanulmányait a hatéves főiskolai tagozaton.

1815. augusztus 1-én pedig Németországban, a Göttingeni Egyetemen (angol ösztöndíjjal) keleti nyelvtanulmányokkal foglalkozik.

Az egyetemen töltött két esztendő mindeképpen a nagy fölkészülés ideje volt. Nyelvtudását gyarapította: az arab, a török, az angol, az olasz és a francia nyelvek ismeretével. Szépirodalmi műveket is olvasott. A költészet és az irodalom mindig is fűszere volt magányos óráinak.

1817 márciusában arra kényszerült, hogy segítséget kérjen Gábor öccsétől, aki el is zálogosította egy darab földjüket azért, hogy bátyjának száz forintot küldhessen.

Az egyetemen két professzora volt, akiknek különösen sokat köszönhetett. Az egyik Johann Gotfried Eichhom, a jeles történész, a keleti nyelvek tanára. A másik Blumenbach professzor a modern ember-tan, antropológia megalapítója volt. Eichhomtól arabul tanult, mert a tudós fölhívta figyelmét arra, hogy a „régibb arab utazók” kézírataiban bizonyára sok fontos adatot találhat az akkor még Ázsiában élő magyarokra vonatkozóan. Blumenbach professzor pedig ráirányította figyelmét arra, hogy a magyarok valószínűleg a kínai évkönyvekben sokat szereplő újgonoroktól származnak. Ő biztatta, hogy a magyarságnak állítólagos őstörzsét, s azoknak eredeti hazáját Ázsia belsejében keresse.

1818 végén tér vissza szülőhazájába, hogy majd tovább induljon az őshaza felé.

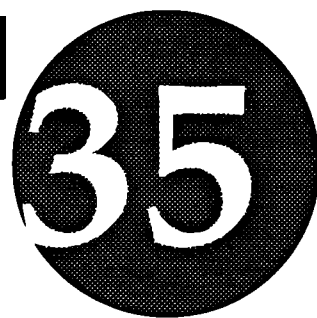
Gyarmati Sámuel mindent megtett sikeres útja érdekében. Levelet írt Schedius Lajosnak, a pesti egyetem professzorának, hírül adva, hogy az enyedi kollégiumban egy olyan ifjú ember „támadt”, aki hazájának akarja szentelni egész életét. A levéllel az volt a cél, hogy Schediuson keresztül újabb pátfogókat szerezzen ahhoz a vakmerő tervhez, hogy egy vándorbottal a kézben, szinte minden erkölcsi és anyagi védelem nélkül nekivágjon a világnak egy fiatalember.

1819. november 23-án, egy hétfői napon indul útnak Kőrösi Csoma Sándor.

Öt nappal később, november 28-án lépett át a Vörös torony szorosnál szülőhazája határát.

(folytatjuk)

Németh Tamás:

Zenei „nagyhét” a magyar vakok életében

Ez év márciusának utolsó teljes hete a nagyközönség számára a Tavaszi fesztivál gazdag eseménysorozatát hozta. A sors szeszélye folytán a mi életünkben is megsűrűsödtek a zenei, illetve a művészeti programok: erről számolok be az alábbiakban.

Rákóczi-induló: „diadalmenet”

Liszt Ferenc, a múlt század egyik legkiemelkedőbb zongoravirtuóza és jeles zeneszerzője a Rákóczi-indulót több változatban is feldolgozta. Három zenetanár sorstársammal arra vállalkoztunk, hogy ennek a műnek két zongorára, nyolc kézre írott verzióját tanuljuk be. A mintegy 25 oldalnyi síkírású kottaanyagot a Liszt-Múzeumból szereztük be, melyet Varró Attila kollegánk (diktálás alapján) igen szívós munkával tett át pontírásba. A mű első előadását tavaly május 11-én hallhatta a közönség a vakok iskolájának dísztermében. A zongorákon tanár-tanítvány párosításban játszottunk; Varró Attila Magyar Csabával, jómagam pedig Lakatos Tamással. A nagyszerű produkciót másodízben a Zeneakadémia kistermében mutattuk be tavaly szeptember 2-án a Bartók-szakiskola évnyitó ünnepségén. A szakmai közönség olyan elismeréssel fogadta a négy vak muzsikus összjátékát, hogy újabb felkérést kaptunk december 2-ára, amikor is a Zeneakadémia nagytermében játszhattunk a szakiskola művésztanári hangversenyén. Időközben az USA-ban ösztöndíjjal tartózkodó Varró Attilát a szegedi illetőségű Farkas Mátyás kollégánk volt szíves helyettesíteni. A Rákóczi-induló ismét óriási sikert aratott, mint a koncert zárószáma. A produkciót

videófelvétel is megörökítette. A negyedik és a legnagyobb nyilvánosságot hozó előadásra az idén március 24-én került sor a szegedi zeneiskola meghívására. Az intézmény nagytermében a tanári hangverseny zárószámaként csendült fel Liszt Ferenc remek átírata. A mintegy 200 főnyi hallgatóság viharos tapsával kivívta a mű utolsó harmadának megismétlését. Ezt az előadást a Magyar Rádió Körzeti Stúdiója rögzítette és március 27-én pénteken a Bartók Rádió Muzsikáló reggel című műsorában az ország nyilvánossága elé vitte. A muzsikát követő riportban mind a négyen beszámoltunk munkánkról és a vakos zenetanulás- és tanítás módjáról. Előadásaink minden egyes alkalommal a látók csodálkozását, megdöbbenését és elismerését váltották ki. Kezdeményezésünk talán világszerte egyedülálló, mondhatnánk, igazi unikum!

Március 28. szombat

Párját ritkító esemény volt a budapesti Gutenberg Művelődési Otthonban. Szövetségünk Melódia Együttese jótékony célú magyarnóta-délutánt rendezett „A szívbeteg gyermekek” elnevezésű alapítvány javára. A mintegy 350 főnyi közönség csaknem két és fél órás nívós műsort élvezhetett. Varga Pál, az együttes vezetője neves vendégművészek felléptetésével igyekezett a produkciót vonzóbbá tenni. A műsor szóvivője Hortobágyi Judit, a művelődési otthon munkatársa volt. Erhartné dr. Molnár Katalin, szövetségünk főtitkára szavalattal szerepelt; Ady Endre „Aktuális strófák” c. versét adta elő mély beleérzéssel, világos hangsúlyozással és meggyőző artikulációval. Tarnai Kiss

36

László énekelt, Agárdi László paródiákat adott elő. A vendégek mindegyike a nemes célt támogatva, az ügy iránti szeretettől vezéreltetve lépett fel.

A kilenctagú zenekar volt a műsor motorja. Zelenákné Szöllősi Katalin kitűnő betanító munkáját és irányítását dicsérte a fegyelmezett, helyenként meghatóan szép együttmuzsikálás. A zenekar másik erőssége a tévedhetetlen biztonsággal, tiszta intonációval játszó nagybőgős, Kamrás Sándor volt, aki e jótékony műsor ötletadójaként is elismerést váltott ki az együttesben. Az énekesek közül az egyetlen hölgy, Auerwek Imréné volt az, aki mind hangban, mind pedig előadását tekintve átlagszinten produkált. A férfiak mindegyike külön egyéniség; hallgatóikat magukkal ragadták, mosolyra, könnyekre fakasztották őket. Köteles György, Lakatos György és Varga Pál sok szép percet szerzett a közönségnek a délután folyamán. Magabiztosságával, kiforrott stílusával, nagy beleérző képességével mégis külön dicséretet érdemel Varga Pál, az együttes vezetője, mindenese. A nagysikerű hangversenyt a Budafoki Kábel—TV is rögzítette, ezen kívül jelen volt a Magyar Rádió mikrofonja is.

A rendezvény egyetlen negatívuma az volt, hogy a kedvezményezett alapítvány képviselője, az elnök ígérete ellenére nem jelent meg és nem reagált a nyilvánosság előtt eme kedves, szívmengető gesztusra. Számukra 20 ezer forintot különített el a Melódia-Együttes.

Március 29. vasárnap

Tizenegy órakor csendült fel a Homérosz Kórus hangja a Kiscelli Múzeum kiállításán, melyen a tapintható tárlatok sorozatban köztéri szobraink kicsinyített másait állította ki a Budapesti Történelmi

Múzeum. Ez alkalommal a Szól a szív alapítvány rendezett rövid matinét. Énekkarunk három madrigállal nyitotta meg a koncertet Magyar Csaba vezényletével. A műsorban külső szereplők mellett vak muzsikások is felléptek. Elsőként említem a Budapesten vendégeskedő párizsi vakok intézetének három gitárosát; egy Vietnamból és egy Haitiből származó diákat valamint tanárukat, a hangszerét kiválóan kezelő Camel Zekri-t. Örömmel hallgattuk a magyar vakok iskolájának tehetséges növendékét, Kollányi Dánielt, aki csellójátékával mutatkozott be a hallgatóságnak. A kisfiúban talán egy eljövendő hangszeres-egyéniség rejtőzik.

A műsort egy székesfehérvári vendégkórus zárta. Az alapítvány emléklapjait Helesfai Katalin, a vakok iskolájának igazgatónője adta át a szereplőknek és a rendezőknek. Megkülönböztetett elismeréssel gratulált a kiállítás két fiatal életrehívójának: Felföldi Andreának és Folláth Tamásnak.

A Homérosz kórus tagjai is végigjárták és érzékelték a szobrokat, egyre jobban felismerve az ábrázolás sokféleségét. Többször megérett az az elhatározás, hogy a kiállítást ismételten felkeresik.

Kamarazenei délután szövetségünk székházában ugyanezen vasárnap délutánján értékes, művészi színvonalú hangversenyt adtak tagtársaink részére a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola hallgatói, köztük Magyar Csaba tagtársunk is. A műsor házigazdája Lak István tanár úr, a szövetség kulturális bizottságának a vezetője volt.

A 70-80 főnyi hallgatóság Mozart, Chopin, Schumann, César Franck, Debussy, valamint egy-két kevésbé ismert szerző muzsikájában gyönyörködhetett. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott Bizjak Dóra, akit már az előző évben megismerhet-

tünk, hiszen szólójátékán túl szinte az egész koncertet végigzongorázta, mint kamarazenesz. Szép fuvolajátékával örvendeztetett meg bennünket Dézsi Erika, aki különösen Borne: Carmen-fantáziájában tündökölt. Ugyancsak emlékezetes volt Kerényi Judit oboajátéka Daelli: Rigoletto—fantáziájában. Ihletett költészet volt Magyar Csaba Chopin-interpretációja. A műsort a csellista Salát Ildikó vezette, aki átmenetileg kézfájással küszködött, ámde mégis eljött társaiért „szorítani” és zeneszámaikat konferálni.

A hangversenyt meghallgatta hús francia vendég (a párizsi vakok intézetéből), s meglepetésre közülük is fellépett egy 30 év körüli zongoraművész, François Malan. Fauré ötödik noktürnjét játszotta,

mély átéléssel. A hallgatóság hálás tapssal köszönte meg a ráadásként kapott élményt. Az előadónak a szövetség budapesti szervezete nevében Lak István néhány értékes hanglemezt, valamint az egyesületet ismertető anyagokat adott át.

Örömmel indultam tovább a Kongresszusi Központba, hogy meghallgassam a Budapesti Tavasz Fesztivál záróhangversenyét.

Az öröm egyik oka az volt, hogy szövetségünk tagjai között is egyre többen érdeklődnek a művészi zene iránt, másik oka pedig az, hogy szép sikereket hozott a vakok ügyének ez a „zenei nagyhét”.

HIRDETÉSEK

160 cm magas, 67 kg, fekete hajú és kék szemű 27 éves, gyermekét egyedül nevelő elvált vak asszony megismerkedne élettársi kapcsolat céljából korban hozzáillő férfival. A természetet és a zenét kedveli. Leveletet sík, vagy pontírásban „Tavasz” jeligére a szerkesztőségbe kér.

49 éves, elvált, gyengénlátó, 173 cm magas, telefonkezelő férfi megismerkedne házasság céljából szolid hölgygel. Gyermekek nem akadály. A levelet a szerkesztőségbe „Ketten egymásért” jeligére kéri.

22 éves, 165 cm magas, zöldszemű, szemüveges fiú vagyok. Az irodalmat és a zenét kedvelem. Hobbym a képeslap és a szalvéta gyűjtése. Szeretnék hasonló korú fiatalokkal levelezni. A levelet síkírásban a szerkesztőség címére kérem „Virág” jeligére.

Eladó egy HomeLab típusú számítógép. Érdeklődni lehet Hoffmann Miklósnál a 06-96-21703 sz. telefonon.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

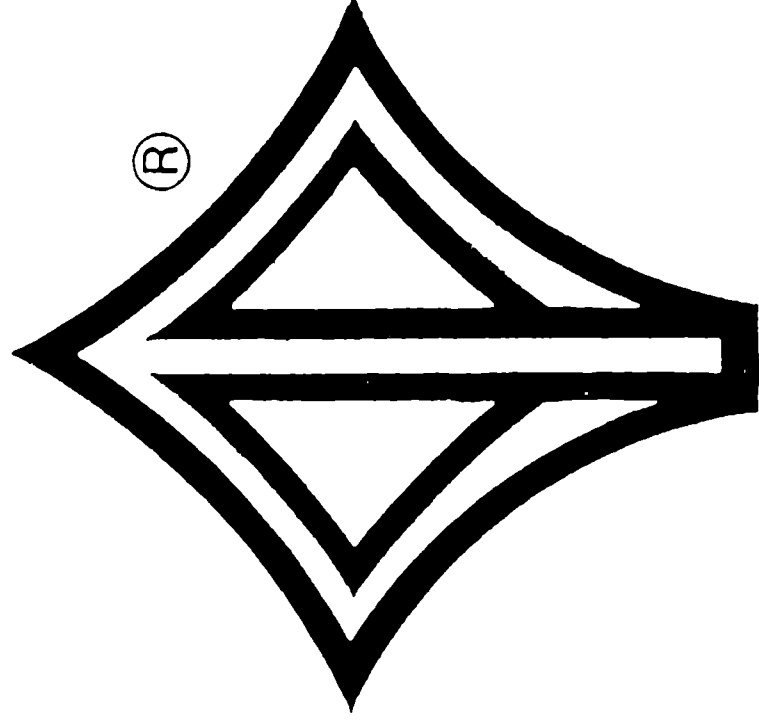
F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2801 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

SENIOR

Gyártja:

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Proxerv az ön partnere !

Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Budapest, 1052 V. Fehérhajú u. 2. ☎ 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

**Gazdálkodó
szervezeteknek ajánljuk:**

Titkár céginformációs és levelező
rendszer

- ☛ Céginformáció, partner nyil-
vántartás
- ☛ Levelezés hat nyelven
- ☛ Iktatás
- ☛ Határidő nyilvántartás

Pénzügyi kintlevőségek rendszere

- ☛ Akkreditívek
- ☛ Benyújtások, befolyások
- ☛ Széleskörű lekérdezési lehető-
ség

**Külkereskedelmi
tevékenységet
folytatóknak ajánljuk:**

Külpiaci információrendszer

- ☛ Szöveges és számszerű külpia-
ci információk
- ☛ Relációnkénti elemzések
- ☛ Egyedi adatstruktúra felépíté-
sek

Komplex külkereskedelmi rendszer

Export modul

- ☛ Ajánlatok, engedélyek köté-
sek, lebonyolítás
- ☛ Vám 91
- ☛ Ügylet követés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás

Oktatás

- ☛ Alapfokú számítástechnikai is-
meretek
- ☛ PC számítógép kezelő képzés

**Rendszereink egymással
kapcsolhatók, modulonként is
megvásárolhatók.**

